

Tas ir neprāts!

Foto - A. Kirsanovs

Slimnīcu neatdosim! SIA "Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība" valdes priekšsēdētājs Mārgers Zeitmanis velta skarbus vārdus Veselības ministrijai, kura gatava spert neapdomīgu soli un atstāt austrumu pierobežas iedzīvotājus bez neatliekamās medicīniskās palīdzības. Viņš ir pārliecināts, ka slimnīcu atdot nedrīkst, tāpēc jācinās līdz pēdējam. "Ja vajadzēs, organizēsim piketus, aizvedīsim pie Saeimas medicīnas aparāturu un nevajadzīgās gultas. Kad kovidā laikā pirmie pēc savas iniciatīvas izveidojām kovidā nodaļu, ministrija teica, – malači, ņemsim piemēru no jums. Toreiz, izrādās, bijām pietiekami kvalificēti. Lai vai kā, tik viegli ministrijai šādu lēmumu pieņemt neļausim," apliecina M. Zeitmanis.

Nākamajā
Adugumā

- **Nezaudējiet savu drosmi!**
Tilžas luterāņu baznīcas un draudzes svētki
- **Diena vai siena?**
Kā popularizēt latgaliešu valodu?

Iespēja pievienoties teātrim

Balvu Tautas teātris sāk jauno sezonu un savā pulkā gaida jaunus dalībniekus. 8. oktobrī plkst. 18.00 teātra telpās, Balvu Kultūras un atpūtas centrā, gaidīts ikviens, kurš gatavs ieskatīties savā un citu varoņu dzīvesstāstos, apgūt runas mākslu un skatuves maģiju.

Tapusi jauna dziesma

Grupa "Unknown Artist" piedāvā jaunu dziesmu "Līts Naleist", kas kalpo kā rituāls, kad lietus ir bijis par daudz. Videoklipā līdzās grupas dalībniekiem piedalās mistisks, bet atpazīstams mākslinieks, kurš videoklipa stāstā tiek nolaupīts un pratināts. Sākot ar septembri, grupas iepriekšējais singls "Rika Tak" iekļuva raidījuma "Latvijas Sirdsdziesma" aptaujā.

Aicina pieteikt pretendentes apbalvojumam

18. novembrī svinēsīm Latvijas Republikas proklamēšanas gada-

Īsziņas

*Turpinājums 2. lpp.

dienu. Svinīgā sarīkojuma laikā, lai apzinātu un godinātu fiziskas personas par ieguldījumu un sevišķiem nopelniem Balvu novada labā, pasniegs Balvu novada domes Atzinības rakstus. Līdz 3. oktobrim ir izsludināta pretendente pieteikšana apbalvojumam.

Donoru diena Balvos

2. oktobrī no plkst. 9.00 līdz 13.00 Valsts asins donoru centrs organizē izbraukumu uz Balviem, aicinot iedzīvotājus ziedot asinis Balvu Kultūras un atpūtas centra Ziemeļu zālē.

Gadatirgus Viļakā

1. oktobrī no plkst. 7.00 Viļakā, Tautas ielā, norisināsies rudens gadatirgus.

Pierobeža draud palikt bez neatliekamās palīdzības

Tas ir neprāts! Balvu slimnīcu plāno pārvērst par dienas stacionāru

Sanita Karavoičika

Valsts plāni pārvērst Balvu slimnīcu no neatliekamās palīdzības iestādes par dienas stacionāru izsaukusi pamatotu sašutumu austrumu pierobežā dzīvojošajos. “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības” valdes priekšsēdētājs MARGERS ZEITMANIS uzsver, – atņemt cilvēkiem neatliekamo medicīnisko palīdzību nozīmē apdraudēt ne vien veselību, bet arī reģiona drošību. Slimnīcas vadība un pašvaldība sola neklusēt un cīnīties par slimnīcas nākotni.

Veselības ministrija nākusi klajā ar vīziju Balvus atstāt bez neatliekamās medicīniskās palīdzības. Uz ko balstīts šāds paziņojums?

– Šis atkal ir kārtējais mēģinājums līmeņot slimnīcas pēc lineārās, statistiskās vai vēl kādas citas metodes. Kaut gan es gribētu izmantot salīdzinājumu, ka šajā gadījumā tas vairāk izskatās pēc miesnieku metodes. Tipiska miesnieka pozīcija – neanalizējot iedzīvotāju skaitu, statistiku, ģeopolitisko stāvokli un sociālekonomiskās sekas, kādas pēc tam būs, ņemt un griezt. Tas ir plāns, kas prezentēts katrai slimnīcai un par kuru šobrīd kuluāros runā profesionāļi. Katra slimnīca ir izteikusi viedokli, un mēs, protams, šobrīd esam spiesti protestēt un teikt, ka tas ir neprāts.

Jums ir skaidri un saprotami argumenti, ar kādiem ministrija pamato šādu vīziju?

– Par argumentiem, kurus mēs esam redzējuši, varu teikt, ka tie ir nepatiesi, tendenciozi un neprofesionāli sagatavoti. Piemēram, absolūti nekorekti parādītas pacienta ārstēšanas izmaksas salīdzinājumā ar Rīgas slimnīcām. Tie ir apzināti sagrozīti skaitļi, ar kuriem mēģina parādīt, ka Balvos vai Gulbenē ārstēt pacientu ir dārgāk nekā, piemēram, citās lielākās slimnīcās. Bet mēs bijām ļoti labi sagatavojušies un Veselības ministrijai iesniedzām savus precīzos aprēķinus, parādot, ka viņu informācija sagatavota neprofesionāli. Mēs vēlreiz atgādinājām, ka ir lieli meli, mazi meli un statistika. Statistika, darbs un kvalitāte runā mums par labu.

Kā pats vērtējat šo pēkšņo paziņojumu? Šķiet, vienā no intervijām teicāt, ka tas ir genocīds pret tautu...

– Tas ir neprāts, jo, atkārtoties, ir lieli meli, mazi meli un statistika. Šobrīd notiek vairākas apzinātas lietas, no kurām viena ir apzināti nostādīt Rīgu pret reģionu. Mēs visi esam cemojušies Rīgā, mums Pierīgā dzīvo radi vai draugi vai arī paši kādu brīdi esam tur dzīvojuši. Ja ņemam vērā argumentus, ko izdomājis Veselības ministrija, tad Balvi, Gulbene un Alūksne paliek bez neatliekamās palīdzības. Tas ir reģions ar aptuveni 50 tūkstošiem iedzīvotāju. Un šiem 50 tūkstošiem cilvēku tuvākā neatliekamās palīdzības slimnīca būs vai nu Valmiera 130km attālumā, vai nu Rēzekne – 82 vai vairāk kilometru attālumā. Pieņemsim, ka tā. Tad tāds pats piedāvājums pārprofilēt slimnīcas jāizsaka arī slimnīcām Ogrē, Jelgavā un, piemēram, Tukumā, jo Rīga taču blakus. Darām tā! Ja arī viņiem Rīga ir stundas brauciena attālumā, tad kādēļ valstij jāuztur slimnīcas Ogrē, Jelgavā un Tukumā, kurās arī sniedz neatliekamo palīdzību? Priekš kam? Vai Rīgas iedzīvotājiem vajag vairāk nekā reģionu iedzīvotājiem? Mēs taču visi maksājam nodokļus, visi ejam uz darbu, audzinām bērnus. Šeit mēs nerunājam par smagām diagnozēm un sarežģītām operācijām. Par to jau 20 gadus neviens nerunā, to visu dara ekselences centros. Bet jāatceras, ka medicīnā 80% – 85% ir gadījumi, kas ir neatliekami un kur jāreaģē ātri. Ir rutīnas gadījumi – rutīnas diagnozes, ar kurām jāiet galā katrai rajona neatliekamās medicīniskās palīdzības slimnīcai. Un ar to mēs, visas slimnīcas, tiekam galā. Atlikušie 20-15% ir tā saucamie īpašie, smagie vai neparastie gadījumi, kad jāpieslēdzas lielajām universitātes slimnīcām un katastrofu medicīnas centram. Ticiet man, arī lielajās Rīgas slimnīcās 80% pacientu ir ar ikdienas rutīnas saslimšanām – tieši tādām, kādas tās ir reģionos.

✓ **...neprāts ir nostādīt Rīgas speciālistus pret tiem, kuri strādā ārpus Rīgas. Tad varbūt labāk uzreiz ieviešam klasifikāciju ‘Rīgas ārsts’ un ‘lauku ārsts’? Kāpēc tad viņi vienādi mācās, vienādi sertificējas, ja visu laiku jāsalīdzina? Kādēļ pediatrs, kuram nodaļā ir tikai septiņi bērni, ir sliktāks un neprofesionālāks par pediatru Rīgā, kuram nodaļā varbūt ir 20 bērni?**

Ko nozīmē ‘rutīna’?

– Tā ir augsta temperatūra, vēdersāpes, dažādas traumas, muguras sāpes, paaugstināts asinsspiediens un galvas reiboņi, akūtas infekcijas, sāpes krūtīs, grieztas brūces gan bērniem, gan pieaugušajiem. Liels īpatsvars arī ir seniori, kuriem bieži ir hroniskas saslimšanas un hronisko slimību saasinājumi, līdz ar to vajadzīga palīdzība akūtās situācijās. Par to šobrīd ir stāsts. Otrs neprāts ir nostādīt Rīgas speciālistus pret tiem, kuri strādā ārpus Rīgas. Tad varbūt labāk uzreiz ieviešam klasifikāciju ‘Rīgas ārsts’ un ‘lauku ārsts’? Kāpēc tad viņi vienādi mācās, vienādi sertificējas, ja visu laiku jāsalīdzina? Kādēļ pediatrs, kuram nodaļā ir tikai septiņi bērni, ir sliktāks un neprofesionālāks par pediatru Rīgā, kuram nodaļā varbūt ir 20 bērni? Tāpēc jāver ciet bērnu nodaļa? Balvos un Gulbenē ir paveicies – pie mums, reģionā, dzīvo un strādā lieliski, profesionāli pediatri. Bērni saņem gan labu aprūpi poliklīnikā, gan slimnīcā, kad gadījumi ir neatliekami, akūti, kad vecāki ir satraukušies un vēlas ārsta palīdzību vakaros vai nakts stundās. Un ministrijas arguments, ka ārstiem nav atbilstošas pieredzes vai kvalifikācijas, neiztur kritiku. Visi mūsu ārsti strādā gan pie mums, gan kvalifikācijas uzturēšanai ņem dežūras arī lielajās slimnīcās, regulāri izglītojas, resertificējas un ir augsta līmeņa profesionāļi. Jā, varbūt viņu intensitāte ir mazāka nekā Rīgā, bet tur uz lielo intensitāti ir arī vairāk ārstu un māsu. Ja Rīgā kādā rajonā notiek divi ugunsgrēki, bet pie mums viens, vai mūsu ugunsdzēsējs, es atvainojos, ir tizlāks? Mūsu policists ir tizlāks un neprofesionālāks? Ja jau Rīga tik ļoti tiek pretnostatīta pret reģionu, tad visu veram ciet. Visu darām Rīgā, un miers.

Šī Veselības ministrijas vīzija attiecas tikai uz mūsu slimnīcu jeb skars arī citu reģionu ārstniecības iestādes?

– Tas noteikti skars visus Latvijas reģionus – arī Vidzemi, Zemgali un Kurzemi. Pagājušo piektdien Saeimā piedalījās ļoti jaudīgā konferencē par Latgali, kur arī *pacēlu* šo jautājumu un personīgi uzaicināju aizsardzības ministru dienā, kad viņš bija vizītē Balvu novadā, apmeklēt mūsu slimnīcu. Jā, gan dabā, gan uz papīra mēs redzam brīnišķīgus plānus, kā atbilstīt Latgali un, Dievs sazin ko darīt, lai no reģiona neaizplūst iedzīvotāji. Mēs atkal esam gatavi ieguldīt miljoniem eiro infrastruktūrā, bet tajā pašā laikā plānojam aizvērt pakalpojumu. Vai kāds ir parēķinājis, cik ģimenes dosies uz ārzemēm vai projām no novada? To skaitā noteikti būs ārsti un medicīnas māsas ar ģimenēm. Rīga, protams, būs priecīga, – o, super, mums ir jauns darbaspēks! Līdz ar to rodas jautājums, vai politiķi vispār savstarpēji runā un apzinās, kas notiks, ja reģionu slimnīcām pazeminās līmeni?!

Slēdzam un reorganizējam skolas, esam ķērušies arī pie slimnīcu tīkla sakārtošanas. Kā tas iet kopā ar Valsts prezidenta pausto, ka jāstiprina austrumu pierobežu, lai iedzīvotāji nebrauktu projām?

– Es gan šobrīd, gan turpmāk no valsts gribētu sagaidīt savādāku pozīciju. Kā mēs jums varam palīdzēt? Cik jums vajag slimnīcai, lai Latgales iedzīvotājiem būtu, piemēram, “zaļais koridors” uz izmeklējumiem? Varbūt Latgales iedzīvotājiem vajadzīgs mazāks pacientu līdzmaksājums, mazākas rindas uz izmeklējumiem, lai nav jāmēro tālais ceļš uz Rīgu? Kādus ārstus lai mēs no Rīgas jums *uzsaucam*, lai viņi atbrauc uz šejieni, nevis otrādāk. Mūs nevajag apbērt ar naudu, mums vajag citādāku attieksmi. Un tā ir tā attieksme, nevis tagad gudri stāstīt, ka investēsim Latgalē vairāk nekā 600 miljonus eiro, bet ar otru roku vērsim ciet skolas un slimnīcas, sūtīsim ārstus no reģiona uz Rīgu, bet pacientus ārstēties

vēl tālāk projām.

Nupat vēl izskanējusi jauna informācija, kas šoreiz skar Balvu slimnīcas dzemdību nodaļu, kurā pērn bijis vismazākais dzemdību skaits Latvijā – tikai 190.

– Tas ir tas pats stāsts. Ar ko mūsu dzemdību speciālisti atšķiras no citiem? Viņi ir tizlāki, nezinošāki? Šobrīd dzemdību nodaļa mums ir serviss. Jautājums, vai mums šeit ir vajadzīgs

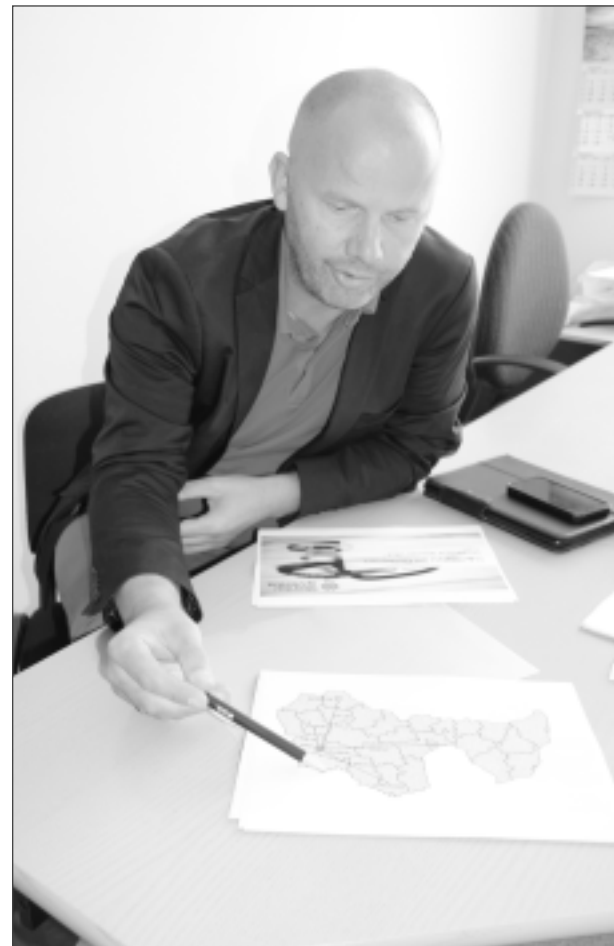

Foto - A.Kirsanovs

Situācija ir nopietna. Margers Zeitmanis rāda karti un attālumus, kādi pacientiem būs jāmēro, ja Veselības ministrija nolems realizēt dzīvē savu vīziju. “Tad Balvi, Gulbene un Alūksne paliek bez neatliekamās palīdzības. Tas ir reģions ar aptuveni 50 tūkstošiem iedzīvotāju. Un šiem 50 tūkstošiem cilvēku tuvākā neatliekamās palīdzības slimnīca būs vai nu Valmiera 130km attālumā, vai nu Rēzekne 82 vai vairāk kilometru attālumā, kas nav normāli,” norāda slimnīcu apvienības valdes priekšsēdētājs.

drošs serviss? Normālās, fizioloģiskās dzemdībās sievietei aptuveni zina dzemdību laiku, tādēļ viņa var doties dzīvot uz viesnīcu Valmierā vai Rēzeknē un gaidīt dzemdību sākšanos. Jā, tas ir dārgi, bet acimredzot valstij šobrīd par to vienalga. Te jārunā par smagajām dzemdībām ar pēkšņu asiņošanu, kas nav prognozējams process. Katru gadu bez izņēmumiem mūsu reģionā ir viens līdz četri šādi gadījumi, kas nav prognozējami. Un tā tas būs arī turpmāk. Aizverot dzemdību nodaļu un operāciju bloku naktī, ir vairāk nekā skaidrs, ka katru gadu vismaz vienu šādu sievieti mēs zaudēsim. Ja esam ar to gatavi samierināties, aizvērt acis un teikt: *cest la vie (red. – tāda ir dzīve)*, darām tā! Bet mēs to nevaram. Jā, mēs varbūt arī gribētu aizvērt dzemdību nodaļu, jo tās ir galvassāpes, bet mēs to nedarām, jo esam sociāli atbildīgi un mūsu vadības komandai ir pavisam cita filozofija. Tas nav naudas jautājums, tas ir drošības jautājums. Pirms pāris gadiem Veselības ministrija runāja par 500 dzemdībām gadā kā minimālo standartu. Šobrīd šo standartu nevar izpildīt puse reģionālo slimnīcu, Rēzekni ieskaitot. Tad par ko mēs runājam? Un vēl jāsaprot, – ja nebūs dzemdību nodaļas, nebūs arī ginekologa, un sievietēm no Balvu novada pie ārsta būs jābrauc uz Rēzekni vai Gulbeni. Tas viss ir savstarpēji saistīts.

Neatliekamās medicīniskās palīdzības slimnīcas vietā Balvu slimnīcu plānots pārvērst par dienas stacionāru. Ko šāds lēmums nozīmēs mūsu novada cilvēkiem?

– Pēc būtības tas nozīmē, ka slimnīca kalpos kā poliklīnika un traumpunkts. Bērnam būs temperatūra, caureja vai vēdersāpes, vajadzēs saukt neatliekamo medicīnisko palīdzību un viņu vest uz Valmieru vai Rēzekni. Būs jādomā, kā uz turieni nokļūt – ar automašīnu, *ātro* palīdzību vai autobusiem, kuri nekursē. Tas ir stāsts arī par mūsu vecākiem un vecvecākiem un viņu hroniskajām slimībām. Par insultu, infarktu nemaz nerunāsim – nepaspēsim. Vienkārši nepaspēsim... Un neatliekamās medicīniskās palīdzības brigādes mums ir tikai divas. Kamēr viena strādās uz vietas, otra trīs stundas viziņāsies, nogādājot pacientus uz attālajām lielajām slimnīcām.

Pierobeža draud palikt bez neatliekamās palīdzības

Tas ir neprāts augstākajā mērā. Mēs nevarēsim palīdzēt vairs nevienam.

Lēmums par pierobežas slimnīcas profila maiņu jāpieņem Ministru kabinetam. Vai mums var palīdzēt fakts, ka esam Austrumu pierobeža?

– Vārds ‘palīdzēt’ man nepatīk. Mums nevajag palīdzēt, bet kopumā Latvijā vajag valstisku domāšanu, jo slimnīca kā uzņēmums nebankrotēs. Brīdī, kad blakus notiek karš, brīdī, kad mums ir ārprātīgi demogrāfiskie rādītāji, brīdī, kad cilvēki nolemj neveidot ģimenes, bet labāk paņemt mājās vienu vai divus suniņus, nekā piedzemdēt pirmo vai otro bērnu, mums vairāk kā jebkad vajadzīga valstiska domāšana. Bet tās diemžēl nav... Izglītības ministrija sakārto skolu tīklu, pašvaldībām liekot slēgt skolas. Nepamet sajūta, ka ministrijas un augstākās valsts amatpersonas savā starpā nekomunicē. Veselības ministrija runā par slimnīcu pārprofilēšanu, tikmēr Valsts prezidents un Saeimas priekšsēdētāja uzsver, ka jābūt īpašam atbilstam austrumu pierobežai... Kā tas viss iet kopā?

Slimnīcu skaita samazināšana rada arī pamatotas bažas par mūsu valsts drošību. Kas notiks X stundā, ja pierobežā nebūs pieejama medicīniskā palīdzība?

– Negribu atkārtoties, bet šī ir nevalstiska un neprofesionāla domāšana, tā ir reģiona atstāšana likteņa varā, kas ir tikpat kā slīcēju atstāt bez glābšanas. Jebkurš lēmums parasti tiek pamatots ar skaitļiem.

Vai ir skaidrs, cik lielu ietaupījumu valsts iegūs, piemēram, pārprofilējot Balvu slimnīcu par dienas stacionāru?

– Ekonomija, ko Veselības ministrija grib ietaupīt uz reorga-

nizēto slimnīcu rēķina, ir smieklīga. Ko tas nozīmē? Pagājušogad pie mums ar neatliekamām diagnozēm ārstējās 3500 pacienti. Ir skaidrs, ka viņu mazāk nepaliks. Ko Veselības ministrija vēlas? Viņi vēlas, lai šos 3500 pacientus, kuriem no valsts līdzī seko kaut kāda nauda (līdzīgi kā skolēniem skolā),

mēs izvietojam Rēzeknē un Valmierā. Tātad šī nauda netiek iekonomēta valsts budžetā, tā vienkārši aiziet slimnīcām Rēzeknē, Valmierā vai Rīgā. Vēl Veselības ministrija vēlas iekonomēt fiksēto tāmes finansējumu uzņemšanas nodaļai. Aizvērt uzņemšanas nodaļu, kas šobrīd strādā ar fiksētu finansējumu. Ko tas nozīmē? Katru gadu maksājam par to, ka 24 stundas diennaktī visas septiņas dienas nedēļā slimnīcā uz vietas ir pieci speciālisti (citās slimnīcās ir mājas dežūras). Tātad šeit ir terapeits, ķirurgs, pediatrs, uzņemšanas ārsts un ginekologs. Gadā šis drošības aspekts izmaksā aptuveni 1 miljonu eiro, vienalga – diennakts laikā uzņemšanas nodaļā ierodas 5 vai 30 cilvēki. Mūsu slimnīca, apkal-

pojot valsts apmaksātos un privātos pacientus, gadā sniedz pakalpojumus par aptuveni 9 miljoniem eiro. Lai nodrošinātu 24/7 uzņemšanas nodaļas darbu un piecu dežūrspeciālistu atrašanos darbā uz vietas un strādāšanu “dežūrrežīmā”, lai sniegtu palīdzību iedzīvotājiem – šis drošības aspekts valstij izmaksā tikai 1,5 miljonus eiro. Tā ir ļoti neliela naudas summa gadā. Aptuveni tāda pat summa ir citās neatliekamās palīdzības slimnīcās – Alūksnē, Krāslavā un citur. Būtisks jautājums – vai pret lielajiem Rīgas tēriņiem un kopējo budžetu šāda neliela summa tiešām ir būtiska, lai to ietaupītu, atņemtu reģioniem un pieļautu visas tās sekas, kas pēc tam sekos?! Štrunts ar to 1-2 miljoniem eiro, bet atņemt iedzi-

votājiem tik svarīgo drošības sajūtu... Un tā viņi grib iekonomēt šo vienu miljonu arī Krāslavā un, iespējams, vēl kaut kur. Pret budžetu tās ir kapeikas, bet drošība un sekas, kas mūs sagaida, būs milzīgas. Skaidrs, ka Latvijā iedzīvotāju skaits kritīs, bet tā nebūs nekāda ekonomija, tā vienkārši būs naudas pārdale un milzīgs drošības līmeņa samazinājums. Tikpat labi tad likvidējam arī ugunsdzēsības depo. Ja kas notiks, atbrauks taču brigāde no Rīgas vai Daugavpils. Un vēl. No saviem, ne pašvaldības līdzekļiem, daudzus gadus slimnīca topošajiem ārstiem, kuri apsolijušies pārcelties atpakaļ uz reģionu, maksā stipendijas. Nauda būs iztērēta, bet uz kuriem tad jaunajiem speciālistiem atgriezties? Ar šādiem lēmumiem mēs ne tikai aizdzēnam tos, kuri šeit jau strādā, bet arī tos, kuri bija gatavi doties uz šejieni strādāt.

Ko Jūs kā slimnīcas vadība plānojat darīt, lai nepieļautu šāda lēmuma pieņemšanu?

– Mans uzdevums šobrīd ir visos līmeņos izskaidrot medicīniskās sekas un iespējamās sekas attiecībā uz veselības pakalpojumu pieejamību, cilvēku invaliditātes palielināšanos un nāves skaita palielināšanos. Otrs uzdevums ir visos līmeņos izskaidrot sociālekonomiskās sekas – to, cik daudz samazināsies darbavietu, kur aizplūdis personāls, un attiecīgi arī iedzīvotāji. Un trešais ir politiskais aspekts, kas saistīts ar sociālekonomisko faktoru, ar cilvēku drošības, komforta sajūtu un garastāvokli. Tas viss ir pietiekami būtiski, it īpaši šeit, pierobežā. Tas ir viss, ko varu izdarīt – visiem skaidrot, skaidrot un skaidrot. Ja nu mēs tomēr nebūsim vajadzīgi, tad skatīsimies, ko tālāk.

Šobrīd ir sajūta, ka kaut nedaudz, bet tiek atdzirdēti?

– Mūs lēnām dzird, bet vai sadzirdēs? Tas ir laika jautājums, jo nav citas mērauklas, kā tikai laiks un darbi. Prieks, ka šobrīd ļoti iesaistās gan Balvu, gan Gulbenes novada pašvaldības, ceru, ka pieslēgsies arī Alūksne. Atklāšu, ka top viena atklāta vēstule, ko, ceru, parakstīs visas trīs pašvaldības. Šobrīd svarīgākais ir kopīga cīņa, kam nav nekāda sakara ar vadības labklājību vai mūsu amatiem. Patiesībā Balvi, cīnoties par sevi, reizē cīnās gan par Alūksni, gan Krāslavu, gan arī Ludzu.

Viedokļi

Kā vērtējat Veselības ministrijas ieceri Balvu slimnīcu pārveidot par dienas stacionāru?

Par slimnīcas pastāvēšanu cīnāties un cīnīsimies

SIGITA DRUBIŅA, “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības” galvenā ārste:

– Šis Veselības ministrijas plāns nav saprotams, jo attiecībā uz mums vairāk spēlē ģeogrāfiskais novietojums – mēs esam pierobežā. Karte, ko prezentēja Veselības ministrija (šobrīd tas ir tikai plāns), ir diezgan satraucoša, jo visa pierobeža atstāta bez neatliekamās palīdzības. Ministrija apgalvo, ka slimnīcu neslēgs, bet plāno samazināt pakalpojumu apjomu, kas tieši pierobežā, šķiet, nav līdz galam izvērtēts lēmums. Nestiprinot primāro aprūpi un NMPD, vienkārši samazināt pakalpojumus slimnīcā nav korekti. Mēs zinām, ka Balvu novadā diennaktī dežurē divas NMPD brigādes, un, ja viņiem palielināsies pacientu nogādāšanas attālumus uz citām slimnīcām, tad pastāv liels risks, ka kāds patients šo palīdzību var sagaidīt novēloti vai vispār nesagaidīt.

Kolēģu vidū ir satraukums par darbavietām un, protams, arī par mūsu pacientiem. Nesen ziņās izskanēja pētījuma rezultāti, kurā liela daļa Latvijas iedzīvotāju atzinusi, ka nemeklē medicīnisko palīdzību tieši naudas trūkuma dēļ. Un to mēs redzam arī pie mums – cilvēkiem trūkst līdzekļu, līdz ar to viņi nebrauks uz vēl tālākām slimnīcām. Ministrija jau sen mums pārmet mediķu nepietiekamo kvalifikāciju, ir īpaši runājot par dzemdību nodaļu un ginekologiem. Bet pie mums strādā ārsti, kuru darbavietas ir arī lielajās slimnīcās! Runājot par kvalifikāciju, gribu atgādināt, ka mēs šeit sniedzam pirmo palīdzību atbilstoši savam līmenim un nepretendējam veikt smalkas manipulācijas.

Protams, Latvijai šobrīd nav naudas, arī medicīnā tās hroniski pietrūkst, bet arī esošo varētu izlietot saprātīgāk. Ministrijai ir piedāvāti citi risinājumi, kā varētu naudu atrast, ietaupīt vai gudrāk sadalīt, bet ne vienkārši mazinot slimnīcu līmeņus un brutāli griežot nost pakalpojumus. Tas ir nekorekti. Tā vien šķiet, ka ministrijas savā starpā nesarunājas – vieni plāno vienu, otri – otru. Ja Veselības ministrija un NMPD ar mums nerēķinās, tad aizsardzības sektors grib rēķināties ar slimnīcu, jo viņiem šķiet būtiski, ka tieši pierobežā ir slimnīca, kur varētu sniegt palīdzību arī kritiskās situācijās. Te nerunājam tikai par karu, bet arī šajā kontekstā par to būtu jādomā. Protams, par slimnīcas pastāvēšanu cīnīsimies un to jau arī darām. Kāds būs gala lēmums, redzēsim.

Ministrs pieļauj, ka saistībā ar austrumu pierobežu būs izņēmuma gadījumi

LĪGA KOZLOVSKA, 14.Saeimas deputāte, Lauku ģimenes ārstu asociācijas vadītāja: – NMP slimnīcai Balvos ir jābūt. Publiskajā telpā notiekošā diskusija par kārtējās slimnīcu reformas tapšanu kārtējo reizi izgaismo traģisko situāciju ar to, kāda valstī ir iedzīvotāju veselības aprūpe. Kārtējo reizi priekšplānā ir izvirzījusies nauda, nevis cilvēks. Meklējot iespēju ietaupīt naudu, visvienkāršākais paņēmieni ir ierobežot finansējamo objektu skaitu. It kā jau pareizi, taču visbēdīgākais šajā procesā ir tas, ka tajā trūkst sistēmiskas pieejas. Process notiek fragmentāri, bieži vien vērtējot atsevišķus faktorus un piemirstot par situāciju kopumā. Iespējams, ka tieši tas pašlaik arī notiek. Pat tad, ja Balvu pusē trūkst dzemdētāju, šeit joprojām dzīvo 18,5 tūkstoši iedzīvotāju, Gulbenes novadā – 19,5 tūkstoši, kurus nedrīkst atstāt bez iespējas saņemt neatliekamo medicīnisko palīdzību. Otrs faktors, kas, manuprāt, šajā procesā netiek pietiekami novērtēts, ir valsts drošība. Vai tiešām tas varētu būt pareizi – atbrīvot no slimnīcām 30 kilometru zonu gar visu robežu? Manuprāt, šeit ir jāmeklē citi risinājumi. Tādi, kas būtu iedzīvotāju interesēs. Galu galā ne jau aiz labas dzīves un pēc sava prāta jauniem cilvēkiem ir vēlme pamest pierobežas reģionus.

Taču, atgriežoties pie “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienības” jautājuma, varu pastāstīt, ka man bija personīga saruna ar veselības ministru Hosamu Abu Meri, kurš apstiprināja, ka sarunas par austrumu pierobežas slimnīcām turpinās. Tiek pieļauts, ka tieši saistībā ar austrumu pierobežu būs izņēmuma gadījumi, neskatoties uz to, ka dzemdību skaits ir nepietiekams.

Runa ir par cilvēku dzīvībām un kopienas nākotni

INTA KAĻVA, Balvu novada domes priekšsēdētāja vietiece tautsaimniecības, uzņēmējdarbības un teritorijas attīstības jautājumos: – Mēs, Balvu novada pašvaldība, neapšaubāmi esam par slimnīcas saglabāšanu, pat nepieļaujam citu domu. Balvu un Gulbenes slimnīca ir vitāli svarīga ne tikai mūsu novadam, bet visai austrumu pierobežai. Tās saglabāšana nav diskusiju jautājums – tā ir izdzīvošanas nepieciešamība. Mēs ik dienu jūtam, ka valstij atkal un atkal jāpierāda: šeit dzīvo cilvēki, kuri vēlas dzīvot savā reģionā, un slimnīca ir viens no būtiskākajiem balstiem, lai tas būtu iespējams.

Slimnīca pēdējos gados ir augusi – ieguldīts modernā aprīkojumā, sakārtota vidē, paaugstināts pakalpojumu līmenis. Tas nozīmē, ka austrumu pierobežas iedzīvotājiem pieejama kvalitatīva veselības aprūpe tepat tuvumā. Tā ir 24 stundu neatliekamās palīdzības slimnīca, kas reāli glābj dzīvības. Pietiek paskatīties kartē – no tālākiem pagastiem, piemēram, Krišjāņiem vai Žiguriem, jau līdz Balvu slimnīcai ceļā paiet 25 minūtes, bet līdz Rēzeknei vai Valmierai nokļūt nozīmē zaudēt kritiski dārgo laiku. Īpaši tas attiecas uz dzemdniecību un ātro palīdzību, kur katrai minūtei ir nozīme.

Jautājums ir – kāpēc atkal tiek apšaubīta šīs slimnīcas nozīme? Valsts kontrole nav konstatējusi pārkāpumus, slimnīca nav saņēmusi īpašus bonusus vai papildu finansējumu – tās attīstība balstās uz paša kolektīva prasmīgu saimniekošanu. Slimnīca šobrīd nodrošina darbu arī rezidentiem, maksā viņiem stipendijas, un tas ir ļoti būtiski – jaunie ārsti šeit nāk ar pozitīvu attieksmi, un tas iedzīvotājiem rada drošības sajūtu. Taču kādu signālu mēs sniedzam šiem jaunajiem ārstiem, ja nepārtraukti tiek signalizēts par neskaidribu ar slimnīcas nākotni? Kādu atgriezenisko saiti saņem ģimenes, kurām jau tagad ir grūti – gan finansiāli, gan praktiski – braukt desmitiem kilometru tālāk pēc palīdzības? Balvu un Gulbenes slimnīca ir mūsu reģiona drošības garantis un sabiedrības attīstības priekšnoteikums. Šeit nav runa tikai par ēku vai pakalpojumu, runa ir par cilvēku dzīvībām un mūsu kopienas nākotni.

Izstāde

Aicina ielūkoties muzeja krājumos

Irēna Tušinska

Līdz 22.novembrim Balvu Novada muzeja izstāžu zālē skatāma izstāde "Muzeja dārgumi 2", kurā apskatei izlikti pagājušajā gadsimtā ražoti porcelāna trauki, rišeljē tehnikā izšūtas un tamborētas dekoratīvas galdas sedziņas, kā arī vairāki gobelēni, tostarp muzeja jaunākais ieguvums – mūspusē pazīstamās rokdarbnieces, ilggadējās rokdarbu studijas "Mežģis" vadītājas Skaidrītes Šneperes darinātie gobelēni.

"Muzeja krājumā dažāda veida tekstiliju ir vairāk nekā divi simti, bet šajā izstādē likām akcentu uz interjera jeb dekoratīvajām tekstilijām. Ja pagājušajā gadā izstādē no muzeja krājumiem vairāk izcēlām vēsturiskas vērtības, liekot uzsvāru uz Latgales keramikas attīstības virzieniem, arheoloģiju, mākslu, tad šoreiz pievērsāties vizuāli baudāmiem dekoratīviem interjera priekšmetiem," atklāj muzeja krājuma glabātāja Janīna Viksna. Izstādē apskatāmi gan senāk krājumā nonākuši priekšmeti, gan arī nesen iegūtie. "Šovasar, jūlijā, pie mums vērsās Lilita Šnepere ar jautājumu, vai var muzejam uzdāvināt divus Skaidrītes Šneperes lielizmēra gobelēnus, kas ilgu laiku atradušies Viļakas pirmsskolas izglītības iestādē "Namiņš". Arī tamborētās sedziņas ir mūsu šī gada jaunieguvums. Tās mums uzdāvināja Skaidrīte Sarkane (dzimusi Kravale), bet izgatavoja Kravaļu ģimenes dāmas. Izstādē redzami arī porcelāna un fajansa trauki. Tā nav lielākā muzeja krājumā esošā kolekcija, bet ideja šai izstādei sākās tieši ar šiem traukiem. Turklāt daudzi no šiem priekšmetiem pirmo reizi tiek ar apmeklētājiem. Lielākā daļa no šīs izstādes eksponātiem pie mums nonāca deviņdesmitajos gados, un man kļuva žēl, ka tie nekad nav rādīti muzeja apmeklētājiem," atklāj izstādes autore.

Ekspozīcijā aplūkojami porcelāna un fajansa trauki, ko pagājušajā gadsimtā darinājuši tādu uzņēmumu kā Kuzņecova porcelāna fabrika, "Villeroy & Boch"(Vācija), Rīgas porcelāna fabrika, "Arabia" (Somija), Piebalgas porcelāna fabrika, "Zavod imeņi Kaļiņina"(PSRS) un "Teichfeld & Asterblum" (Polija) prasmīgie meistari. Visvecākā no tiem ir 19.gadsimta beigās ražotā porcelāna tējkanna ar narcisēm. Apmeklētājiem ir iespēja aplūkot ne tikai traukus, bet arī pagājušajā gadsimtā tamborētas un rišeljē tehnikā izšūtas galdas sedziņas, gobelēnus un citus interjera dekorus, kas skatītājiem atsauks atmiņā pagājušā gadsimta vidus un beigu dekoratīvās interjera modes tendences. Katram priekšmetam ir stāsts, kā tas nonācis muzeja krājumā. Tā, piemēram, stāsts par pagājušā gadsimta pirmajā pusē ražotajiem pusdienu šķīvjiem. "Porcelāna māksliniece Inese Brants, kura ir izgatavojusi mūsu muzeja ekspozīcijā "Ziemeļlatgale Latvijas neatkarībai" skatāmos porcelāna šķīvjus un plāksnes, atvēlēja sešus "Villeroy & Boch" Jūgendstila sērijas šķīvjus. Izrādās, Rīgā komisijas veikalā ieraudzītie šķīvji mākslinieci tik ļoti uzrunājuši, ka viņa nolēma tos iegādāties, lai arī ikdienā varētu būt no skaistiem šķīvjiem. 2022.gadā Inese tos nolēma uzdāvināt mūsu muzejam. Pieņēmām šos šķīvjus ar domu, ka kādreiz tie varētu nodert muižas ēdamzāles atainošanai," vienu no stāstiem atklāj J.Viksna. Muzeja krājumu glabātāja pārliecināta, ka izstādi "Muzeja dārgumi 2" ar interesi aplūkos ne tikai vecākas paaudzes apmeklētāji, kuriem tā ļaus pakāvēties atmiņās, bet arī jaunieši, kuriem šie interjera priekšmeti ir kaut kas jauns un neredzēts.

Foto - I.Tušinska

Krūzītes ar laikraksta "Vaduguns" simboliku. Izstādē apskatāmas arī divas krūzītes ar mūsu laikraksta "Vaduguns" simboliku, ko 2019.gadā muzejam atvēlēja avīzes bijušā žurnālista Modra Teilāna ģimene. Tām līdzās izvietojusies krūzīte ar slaveno Jūrmalas bruņurupuci, kas izgatavota Piebalgas porcelāna fabrikā.

Foto - I.Tušinska

Pie šovasar saņemtā gobelēna. J.Viksna stāsta, ka Skaidrīte Šnepere ar gobelēnu darināšanu aizrāvās pagājušajā gadsimta deviņdesmitajos gados. Muzejam uzdāvinātie gobelēni līdz šim greznoja Viļakas pirmsskolas izglītības iestādes "Namiņš" telpas.

Foto - I.Tušinska

Sedziņas rišeljē tehnikā. Seniem porcelāna traukiem piestāv arī Viksnas pagasta iedzīvotāju Elzas Serovas un Hildas Gurtiņas rišeljē tehnikā izšūtas galdas sedziņas, kas pagājušā gadsimta sākumā un vidū bija atrodamas katras sevi cenošas latvietes pūra lādē.

Foto - I.Tušinska

Foto - I.Tušinska

Labi izskatīties uz katras sienas. Zemas Šulces krustdūrienā izšūta glezna tapusi 90.gadu beigās – 2000.gadu sākumā.

Foto - I.Tušinska

Kolekcijas pērle. Visvecākā un vērtīgākā izstādītajā kolekcijā ir kafijas kannā ar narcisēm, kas darināta 19.gadsimta beigās un pārstāv jūgendstilu. Savukārt porcelāna tējkanna ar rozītēm darināta Kuzņecova porcelāna fabrikā 1937.gadā.

“Rēzeknes Vēstis” kopā ar laikrakstu “Diena” un vairākiem reģionālajiem medijiem piedalās projektā “Robežnieki – Latgales stiprie ļaudis”. Tāpēc šoreiz stāstīsim par RĒZEKNI un RĒZEKNES NOVADU.

Rēzeknes novads atrodas pašā Latgales viducī, un tā nav tikai vieta kartē. Tās ir mūsu mājas, mūsu saknes, mūsu spēks. Un Latgale, Latvija dzīvo mūsos tik ilgi, cik mēs viņu sargājam, kopjam un iedzīvinām ikdienas darbos.

Sodien mēs dzīvojam laikā, kad mums visiem neatkarīgi no amata vai dzīvesvietas ir viena kopīga atbildība – stiprināt Latviju. Gan ar darbu, gan ar sirdi.

Mums ir sava koncertzāle, viena no labākajām Latvijā, kuras skatuvi iecienījušas pasaules mēroga zvaigznes. Tā ir vieta, kur cilvēki pulcējas, lai smeltos iedvesmu, atcerētos, kas mēs esam, un justu kopības spēku. Katrs koncerts, katra izrāde un pasākums ir kā tilts starp paaudzēm. Kultūra nav greznums – tā ir nepieciešamība.

Mēs lepojamies ar mūsu zemniekiem, lauksaimniekiem. Viņu darbs nav tikai maize uz galda – tā ir arī ticība savai zemei. Lauksaimnieka darbs ir smags, bet bez viņa darba nav lauku, nav Latvijas. Katrs sējums – tā ir ticība rītdienai.

Un tikai visi kopā mēs veidojam šo valsti.

VALSTS ROBEŽSARDZES KOLEDŽA IET LAIKAM LĪDZI

Nav nejaušība, ka Valsts robežsardzes koledža (VRK) atrodas tieši Rēzeknē – Latgales sirdī. Rēzeknes novads atrodas pierobežā, Latgales centrā un arī Latvijas austrumu robežas centrā. VRK pastāv no 1992. gada, tagad tā ir vienīgā izglītības iestāde valstī, kur var iegūt robežsarga profesiju. Šodien stāstīsim par to, vai tā ir pieprasīta vietējo ledzīvotāju vidū, par koledžas iekšēnu, jauno kadetu uzņemšanu un infrastruktūras paplašināšanu.

Uz laikraksta “Rēzeknes Vēstis” jautājumiem atbild Valsts robežsardzes koledžas direktors pulkvedis Mariks PETRUŠINS.

– *Kāpēc Valsts robežsardzes koledža atrodas Rēzeknē?*

– Tas ir pašsaprotami vairāku apsvērumu dēļ, jo Rēzekne atrodas Latgales centrā, arī Latvijas austrumu robežas centrā, tuvu ir gan Krievijas, gan Baltkrievijas robeža, un nepieciešamības gadījumā koledžas personāls brauc atbalstīt Valsts robežsardzi savu uzdevumu izpildē uz austrumu robežas. Arī no personāla viedokļa tas ir labi, ņemot vērā to, ka tieši šeit ir lielākais robežsardzes struktūrvienību skaits un profesionāli robežsargi (tikai tādi dienē Valsts robežsardzē no 1998. gada) patsvarā izveļas dienesta vietu netālu no savām mājām. Svarīgi arī, ka Rēzeknē ir laba infrastruktūra, satiksme un ērta nokļūšana.

– *Cik kadetu uzsāka mācības 1. septembrī?*

– Šis gads priecē mūs ar to, ka kadetu – kandidātu ir vairāk nekā bija pēdējos piecos gados: mums šāds kadetu pieplūdums pēdējo reizi bijis 2019.–2020. gadā. Bija kovidlaiks, pēc tam jauniešus aktīvi sāka aģitēt Nacionālie bruņotie spēki, tapēc vasaras uzņemšana bija vidēji 70–80 kadeti. Šobrīd pie mums uzsāka mācības 110 kadeti.

– *Vai robežsarga profesija ir populāra?*

– Robežsarga profesija ir un paliek diezgan populāra, it sevišķi Latgalē. To nosaka dažādi faktori. Pirmkārt, tā ir garantēta darba vieta, strādāt var visā Latvijas teritorijā. Arī latgalietis, izmācoties pie mums, var braukt dienēt uz Rīgu vai uz Ventspili. Un otrs moments – lielu darbu ir paveikusi Iekšlietu ministrija un valdība, secīgi paaugstinot algas un sociālās garantijas amatpersonām. Robežsargiem pēdējos gados katru gadu augusi alga un apmaksātie medicīnas pakalpojumi, viņi apgādāti ar formastērpu, modernu aprīkojumu, mūsdienīgam dienesta telpām un transportlīdzekļiem utt.

Mūsu kadets no pirmās dienas saņem algu 806 eiro bruto, turklāt izglītība, dzīvošana un formastērps ir bezmaksas. Var teikt, ka šī alga faktiski ir ļoti laba stipendija. Koledža ir noteikts arī sekmiņas koeficients: ja kadets mācās teicami (vidēji atzīme 8 un vairāk), alga vēl paaugstinās apmēram par 100 eiro.

Ja koledžas absolvents teica-

Valsts robežsardzes koledžas direktors pulkvedis Mariks Petrušins.

mi mācās un ir aktīvs sportā, sabiedriskajā dzīvē, mēs piedāvājam viņam taču bonusu kā uzreiz pieteikties šā cikla profesionālās augstākās izglītības studiju programā, ko arī realizē koledža. Šajā studiju programā parasti tiek uzņemti jau dienējoši robežsargi ar pieredzi, taču, izmantojot bonusu, jauniešus triju gadu laikā iegūst augstāko izglītību un var garantēti dienēt jebkurā Valsts robežsardzes struktūrvienībā jau virsnieka amatā.

– *Kāda ir kadetu kandidātu fiziskā sagatavotība?*

– Pieteikušies bija vairāk nekā 200 kandidātu, mācības uzsāka 110, no visiem, kas neizturēja atlasi, apmēram 40 jaunieši “izkrita” fiziskās sagatavotības dēļ. 25% – tas ir daudz. Apmēram tikpat neiziet medicīnas komisiju. Tas skumdina, jo mūsu kadeti ir gados jauni cilvēki, lielākajai daļai 20–30 gadi. Daudziem ir jādomā par savu dzīvesveidu.

Normatīvi ir obligāti – robežsargam ir jābūt fiziski sagatavotam, lai pildītu dienesta pienākumus. Taču tie nav olimpiskie normatīvi. Koledžas teritorijā ir stadions, vairākas sporta zāles, kur kadeti pastāvīgi uzlabo savu fizisko sagatavotību.

– *Kādā vecumā nāk pie jums mācīties?*

– No 110 kadetiem 12 ir vecāki par 30 gadiem, pieci vecāki par 35 gadiem, pārējie ir no 19 līdz 30 gadiem. Šobrīd mēs aicinām dienestā jauniešus no 18 līdz 40 gadiem, jo vienmēr dzīvē ir iespēja kaut ko pamānīt, pārkvalificēties un iegūt stabilu darbvietu iespējami tuvak mājām. Un cilvēki izmanto šo iespēju. Gadās, ka cilvēks pastrādāja biznesā vai ār-

mēs, bizness “neizgāja” vai Latvijas pilsonis atgriezās mājās Latvijā, bet grūti uzreiz uzsākt savu biznesu vai atrast jaunu darbu, dienests Valsts robežsardzē ir teicama iespēja gūt stabilitāti dzīvē.

– *Kāpēc koledžā ir divas uzņemšanas?*

– Vasaras uzņemšanā pārsvarā ir vidusskolu absolventi. Otrā uzņemšana ir janvārī, grupas ir mazākas, 20–40 cilvēki. Tās domātas tiem, kuri vai nu netika citās augstskolās, vai nolēma no jaunā gada sākt jaunu dzīvi, vai arī bieži vien, kuri kaut kādu apsvērumu dēļ netika koledžā vasarā, piemēram, nenokārtoja fiziskās sagatavotības pārbaudījumu, neizgāja medicīnas komisiju utt., – viņi neaudez patērējās, pārstājas un pieskaļas atkārtoti, un otreiz parasti veiksmīgi. Kopā mēs varam apmācīt 180 robežsargus dažādās mācību un studiju programmās.

– *Pastāstiet par pasniedzējiem.*

– Pasniedzēji pie mums pārsvarā ir dienējošie robežsargi. Ir daži vieslektori, pārsvarā no Rēzeknes akadēmijas, un, protams, mēs pieaicinām kādu vieslektoru no ārzemēm. Papildu robežsargu izglītībai lielākajai daļai pasniedzēju ir maģistra izglītība dažādās jomās, kā arī koledžā ir viens pedagoģijas zinātņu doktors, un vēl viens virsnieks studē doktorantūrā. Daudzi mūsu pasniedzēji piedalās dažādos ārzemju projektos, kur gan paši pasniedz, gan iegūst labāko pieredzi no citu valstu robežsargiem. Gan mūsu pasniedzēji, gan kadeti piedalās ERASMUS+ pieredzes apmaiņas programmās.

(Turpinājums 7. lpp.)

Irina ANTONOVA
AUTORES foto

GAIDA SKAIDRĪBU

Parlaments 4. septembrī pirmajā lasījumā atbalstīja jauno premobilitātes infrastruktūras izveides likumu, kas paredz ieviest jaunu 30 kilometru pierobežas joslu. Tas nozīmē militāru ēku izbūvi, ierobežojumus zemes izmantošanā un ietekmi uz vietējo ledzīvotāju ipašumiem.

Likums nepieciešams, lai atvieglotu un paātrinātu austrumu robežas stiprināšanu, izvēloties premobilitātes un mobilitātes infrastruktūru iespējami pretinieka bloķēšanai un aizkavēšanai.

Cilvēki ir satraukti. Vai šī zona padarīs viņu dzīvi drošāku vai, tieši otrādi, sarežģītāku? Vai valsts garantēs godīgas kompensācijas?

Valsts prezidentam Edgaram RINKĒVIČAM viņa darba viētes laikā 8. septembrī Rēzeknes novadā jautāju: kā nomierināt pierobežas ledzīvotāju prātus?

“Pirmkārt, es redzu, ka pēdējo nedēļu laikā Aizsardzības ministrija, Bruņotie spēki tiešām vairāk dara, lai nāktu un runātu ar cilvēkiem. Otra lieta – visnacionālākais būs brīdis, kad būs pieņemts attiecīgais premobilitātes infrastruktūras izveides likums.

Saeimas priekšsēdētāja, Saeimas aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisijas priekšsēdētājs ir apliecinājis, ka viņi darīs visu, lai pēc iespējas ātrāk sakārtotu juridisko nāmi. Domāju, ka tas arī nomierinās cilvēku prātus.

Nelaieme ir tā, ka daudzi domā – tagad 30 km rādiusā nebūs nekādas saimnieciskās darbības. Nē, tā nav. Mēs runājam par apmēram 2000 ha, kas varētu būt atsavināmi. Un arī ne visi tie ir saimnieciskā darbībā izmantojamā zeme vai meži.

Likumā ir iestrādāta arī taisnīga atbildība.

Es labi atceros, ka pirms kāda gada bija daudz diskusiju par Aizsardzības ministrijas un Klimata un enerģētikas ministrijas sagatavoto karti, kurā saistībā ar vēja parkiem arī iezīmēts, ka 50 km robežas nevarēs vairs neko darīt. Nu, tā nebija. Un šeit ir līdzīgi. Ir runa par noteiktiem Latvijas robežas un pierobežas apgabaliem, kuros ir jāizveido premobilitātes šķēršļi.

Aizsardzības ministrijai vajag juridiski ātrus risinājumus, lai var runāt par gadiem. Saprotu arī cilvēkus, kuri grib skaidrību, ko darīt. Bet mums rodas arī citas problēmas. Kad apmeklēju austrumu robežu, gan Bruņoto spēku komandieris, gan Robežsardzes priekšnieki teica, ka tagad bieži vien cilvēki metas izcirst mežus. Mežs ir dabiskais aizsargšķērslis, tā izciršana nav mūsu interesēs. Un tur, kur to izdara, patiesību sakot, uzliek par pienākumu vel dzīvē tās aizsardzības būves un infrasistēmu. Un te es tiešām gribētu, lai Saeima pēc iespējas ātrāk nobalso par skaidriem, saprotamiem spēles noteikumiem. Tas arī vairāk nomierinās vai arī kādam tiks izšķirties, ko darīt tālāk.”

Likumprojektu otrajā lasījumā plānots skatīt 2. oktobrī.
Ilze SONDORE
AUTORES foto

"GORS" – VAIRĀK NEKĀ KONCERTZĀLE

Saruna ar Latgales vēstniecības "GORS" vadītāju Diānu ZIRNIŅU

Latgales vēstniecība "GORS" kopš atklāšanas 2013. gadā kļuvusi par vienu no nozīmīgākajām kultūras vietām Latvijā. Tā nav tikai koncertzāle ar izcilu akustiku, bet arī radoša telpa, kur Latgale sastopas ar pasauli, saglabājot savu identitāti un vienlaikus atveroties jaunām idejām.

Diāna ZIRNIŅA – Latgales vēstniecības un SIA "Austrumlatvijas koncertzāle" vadītāja Rēzeknē – harismātiska, sabiedriska un enerģiska, viņa vienlīdz viegli atrod kopīgu valodu gan ar pasaules mēroga zvaigznēm, gan ar savas dzimtas pilsētas iedzīvotājiem. Parīsa Rēzeknes un Latgales patriote, Diāna ar lepnumu nes latgalisko kultūru pasaulē, padarot "GORS" par reģiona radošās dzīves simbolu.

Jau daudzus gadus tieši viņas vadībā koncertzāle "GORS" kļuvusi par istu Latgales kultūras vēstniecību – šeit noriek

koncerti, festivāli, semināri un izstādes, kas piesaista apmeklētājus no visas Latvijas. Diāna pēc savas dabas ir darbhollike: vienmēr kustībā, vienmēr ar jaunām idejām un projektiem. Viņas biogrāfijā ir deju soli tautas deju ansambli "Dziga", kas iemācīja milēt tradīcijas un strādāt komandā.

Radoša, iedvesmota un atvērta jaunajam, viņa prot pārvērst katru pasākumu par notikumu, bet katru tikšanos – par iedvesmas avotu. Tieši tāpēc mēs nolēmām aprunāties ar Diānu par to, ar ko šodien dzīvo "GORS", kādi projekti viņu iedvesmo un ko nozīmē būt latgaliskās kultūras vēstnesim mūsdienīgu pasaulē.

elastība un kopienas iesaiste. Es pati teiktu, ka ikdienā esmu liberāla un dodu komandai brīvību strādāt patstāvīgi, taču saglabāju stingru kontroli pār rezultātiem un, ja darbs nav paveikts, es kļūstu ļoti prasīga un kategoriska.

– Kāds bija visnegaidītākais pavērsiens jūsu karjerā?

– Iespēja ne tikai vadīt, bet arī veidot Latgales vēstniecību "GORS", kas ir pirmā reģionālā koncertzāle Latvijā.

SMAGĀKAIS – COVID LAIKS

– Kas ir visgrūtākais koncertzāles vadīšanā – finanses, personāls, programmas, projekti, publika?

– Es negribu šo visu saukt par grūtībām, bet par normāliem izaicinājumiem, darbiem, kas jāpārda. Bijuši dažādi periodi. Esot pirmajai koncertzālei, bija izaicinājums radīt izpratni, kas ir reģionālā koncertzāle. Mums bieži apšaubīja koncertzāles nepieciešamību, turklāt ekonomiski nevienkārša novada. Jau pirmajos gados šīs bažas pagaisa pilnībā. Arī izveidot darboties spējīgu, ziņošu un aizrautīgu komandu ir bijis liels darbs. Turklāt šie cilvēki ir jānotur, ja motive.

Smagākais bijis Covid laiks, kad meklējām jebkādas iespējas darīt, noturēt publiku un saglabāt savu darbību. Darīt, nevis nedarīt un vaimanāt. Finansiālais izaicinājums bijis aktuāls vienmēr un kļūst aizvien aktuāls, jo mēs taču redzam, ka uz tverei pret kultūras sektoru ir pilnīgi aplama. Visas budžeta griešanas visos līmeņos sākas ar kultūru, aizmirstot, ka kultūra nav tikai nācīgas pamats, tā veido domājošu cilvēku, tā sekmē ekonomisko aktivitāti un piederību valstij, ir arī drošības jautājums. Šo visu redzot, pārņem bažas par to, kas notiek. Tomēr dienas beigas gribas, lai tie, kuri nāk uz "GORS", nedomā par grūtībām, bet par to, kādas emocijas, pārdomas rodas, piedzīvojot kultūras norises.

RADOŠUMS UN REĢIONĀLĀ KULTŪRAS LĪDERĪBA

– Kā ģimene un meitas piedzimšana ietekmēja jūsu prioritātes un darbu?

– Pozitīvi (smaida). Vēl viena šķautne, caur kuru skatīties uz pasauli. Vēl viena iespēja iemācīties balansēt ģimenes dzīvi un darbu, ko arī milu. Joku, ka līdz ar Agneses piedzimšanu vairs neesmu 24/7 "GORA". Bet es arī caur viņu redzu, kā kultūras piedzīvošana ietekmē bērnus. Un tas ir vērtīgi.

– Kas jums ir galvenais – kultūras mīlsija, miltzīgas ēkas pārvaldīšana vai kvalitātes nodrošināšana?

– Ģīts bez cita nevar. Kultūrā jau mēs visi strādājam ar mīlsijas apziņu. Kvalitāte un iesaiste vienmēr būs svarīga. Nu bet bez saimnieciskām un piezēmētām lietām, t. sk. infrastruktūras uzturēšanas, nekas jau nevarēs notikt. Man laba nozīmē patīk šī savāda situācija, kad jāspēj paturēt tas viss vienkopus. Garlaicīgi nav. Ir interesanti.

(Turpinājums 7. lpp.)

Par "GORA" ceļu, izaicinājumiem un nākotnes sapņiem stāsta tā vadītāja Diāna ZIRNIŅA.

PROJEKTS "GORS" KĀ KULTŪRAS INOVĀCIJA

– Jūs jau no paša sākuma vadāt pirmo reģionālo koncertzāli Latvijā, kas kļuvusi par augsta līmeņa kultūras centru ar izcilu akustiku. Kā radās "GORS"? Kāds bija sākums? Kā jūs nokļuvāt šīs grandiozās struktūras vadībā?

– Katram iesaistītajam ir savs stāsts par to, kā radās koncertzāle "GORS", jo tās tapšana bija vairāki posmi, sākot no politiskā lobbija, turpinot ar idejas izstrādi un projekta īstenošanu dzīvē. Šajā visā būtiska bija valsts apņemšanās veicināt profesionālās mākslas pieejamību reģionos, sekmējot daudzfunkcionālo koncertzāļu būvniecību Rēzeknē, Cēstis un Liepājā.

Patiesība par koncertzāli pirmā sāka runāt Liepāja, un toreizējai kultūras ministrei Helenai Denakovai radās rosinājums nevis domāt par vienu reģionu (ka tas dažreiz notiek), bet līdzīgi kā Igaunijā un Skandināvijas valstīs – rūpēties par mūsdienīgu prasībām atbilstošu kultūras piedāvājuma nodrošināšanu visos Latvijas novados. Ne mazāk būtiski ir tas, ka koncertzāles Latvijā tika būvētas arī tāpēc, ka akadēmiskās mūzikas atskaņošanai trūka akustiski atbilstošu telpu, kurās varētu uzstāties dažāda lieluma un sastāva kolektīvi. Sectīgi tikpat būtiska bija arī konkrēto pašvaldību gatavība izbūvēt koncertzāles un rūpēties par to darbību, paredzot arī finansējumu. Rēzekne koncertzāļu vilcienā "ieieca" pēdējā, bet savu darbu paveica pirmā, un nu varam lepoties ar patiesi izcilu infrastruktūru, kas jo īpaši ir būtiski atšķiras un dažviet nav pārspēta.

Tomēr nekas jau nebeidzas ar ēkas izbūvi un iekārtu uzstādīšanu. Šī ēka ir jāpiepilda ar

kultūras norisēm, notikumiem, konferencēm, jāpūlina cilvēki, lai to pilnvērtīgi varētu saukt par "GORS". Kādreiz noteikti par to varētu rakstīt grāmatu. Vien varbūt vēl jāpagaida daži gadi, jo ceļš uz koncertzāli bija nevienkāršs un arī emocionāls. Un te es nerunāju tikai par sevi, bet par koncertzāles izveidi iesaistītajiem un it īpaši pilsētas vadības risku. Zināms risks varbūt bija arī koncertzāles vadību uzticēt man, šķietami šajā jomā nepieredzējušai. Par to vienā no vietējiem laikrakstiem pat bija liels raksts, ko acimredzot palīdzēja uzrakstīt kāds, kurš domes izsludinātajā konkursā neuzvarēja. Lasīju un domāju: "Nu, un kur lai lieku savus bakalaura un maģistra diplomus ekonomikā, vadībzinātnē, marketingā, manu studiju pieredzi ārvalstīs? Tāpat kā darba pieredzi medijos, pasākumu rīkošanā, sabiedriskajās attiecībās un projektu vadībā?" Arī mana 13 gadu darba pieredze tā laika 30 gados nevienu neinteresēja. Nedaudz jau cilvēci skauž, ka citus tagad tā "nemazgā", bet redzot, ko Rēzeknē esam paveikuši, ir ļoti laba sajūta.

– Kā jūs šodien, 12 gadus pēc koncertzāles atklāšanas, formulējat Latgales vēstniecības "GORS" mīlsiju? Kā kopš tā laika ir mainījusies uztvere?

– Mēs esam palikuši pie sākotnējiem pamatiem – veidot un uzturēt daudzveidīgu, augstvērtīgu kultūras vidi, nodrošinot piekļuvi profesionālajai mākslai un veicinot reģiona radošo attīstību. Pamats jau nemainās – mēs nesam latgalisko kodu. Jo īpaši vēlamies veicināt arī latgalisko pašapziņu un gribam, lai mēs visi spējam novērtēt to, kas mums ir.

– Kā "GORS" saglabā un attīsta Latgales identitāti, neaprobežojoties tikai ar reģionālo formātu un ne-

pārvērsoties par muzeja eksponātu?

– Latgalisko identitāti jau nesam mūsu nosaukumā, izvēloties nosaukumu "GORS", kas latviešu literārajā valodā nozīmē "gars". Atsauces uz latgaliešu valodu, piemēram, burtu Y lietojumu, arī var saskatīt mūsu vizuālajās izpausmēs. Pirms koncerta viesiem teikt: "Vasali!" tā ir ikdienišķa lieta. Mēs uzturam latgalisko identitāti, integrējot to mūsdienīgās programmas, radot jaunus projektus, iesaistot mūzikas profesionāļus un jauniešus.

Kultūra tās dažādās izpausmēs ir nenovērtējams medijs, stāstot par latgalisko mūziku, tēlotājmākslu, vizuālo mākslu, skatuves mākslu. Mēs cenšamies darboties kā atvērta kultūras platforma, kur Latgale nav muzeja eksponāts, bet aktīvs kultūras spēlētājs. Tajā pašā laikā vēl ir daudz kas darāms. Un te jārunā par sadarbību, resursu pieejamību un radošo un stratēģisko prātu potenciālu reģionā. Būtu jau jau "GORA" piemēra spilgti redzams, kā mūsu latgaliskās kultūras vērtības iegūst daudz plašāku, ārpus reģiona skanējumu. Kaut vai, piemēram, ja skatāmies uz koncertzādi "Latgales gredzens" vai Lauras Jekabsones folk pasiju "Francis Trasuns".

Dažkārt šķiet, ka no mums tiešām gaida visas Latgales jautājumu risinājumu. Augustā portāls *chaika.lv* Daugavpilī jautāja cilvēkiem: vai zināt, ko nozīmē latgaliešu vārds "gars". Daudzi nezināja vārda nozīmi, bet zināja, ka tā ir koncertzāle. Un tad tu saņem vēstuli no apmeklētāja: "Redziet, jūs slikti strādājat, jo cilvēki nezina latgaliešu valodu." "Bet vai tad mūsu pienākums ir mācīt?" retoriski atbildeju. Man šķiet, ka mēs aizraujamies ar uzdevumu deleģēšanu citiem, bet paši pārāk maz darām.

CEĻŠ UN PERSONĪBA

– Bērībā jūs sapņojāt par skolotājas darbu. Kā kļūvēt par kultūras centra vadītāju?

– Es labāk izvēlos vārdu "koncertzāle", kas atšķir mūs no brīnišķīgajiem Latvijas kultūras centriem. Tāds terminoloģijas jautājums un atsauc uz kādreizējām bažām, ka lielas koncertzāles iztukšos kultūras namus. Bet tas tā nevar būt, jo mēs darbojamies visai atšķirīgā, plašākā segmentā un mūsu paspārnē nav, piemēram, rūpe par amatiermākslu un Dziesmu un deju svētku procesa nodrošināšanu. Mēs vairāk darbojamies ar skatu uz profesionālo mākslu un ar vēlmi iesaistīt arī latgaliskā radītājus.

Bet par sapņiem... Man bija divas sapņu profesijas – skolotāja un dziedātāja. Savā veidā šos sapņus piepildu šobrīd.

– Jums ir izglītība ekonomikā, tiesību zinātnēs, komunikācijā un kultūrā. Kā šī pieredze un lomu kombinācija ietekmē jūsu vadības stilu?

– Nu re, mans pirmais maģistra grāds ir vadībzinātnē, bet kultūras izglītība man ir tāds nebeidzams un ilgstošs process. Tieši šobrīd ir doma, ka jāizbrīvē laiks un atkal jānododas studēt. Man vienmēr tas devis iedvesmu, struktūru un jaunas atziņas, spēju saskatīt zinātnes disciplīnu caurviju un pielietojamību praksē. Par savu vadības stilu pašai grūti runāt. Protams, ka to ietekmē gūtas zināšanas un pieredze, bet te lielu lomu tomēr ieņem personiskās īpašības. No tām nekur neaizbēgsi. Tagad jau stilīgi uzdot jautājumus mākslīgajam intelektam. Un par manu vadības stilu tas saka, ka tam piemīt deģsmē un neatlaidība, multidisciplināra pieredze, mērķtiecīga vizija un iedvesmojoša vadība, kā arī

"GORS" – VAIRĀK NEKĀ KONCERTZĀLE

(Turpinājums. Sākums 6. lpp.)

– Kā "GORS" saglabā un attīsta Latgales identitāti, nenoslēdzoties tikai reģionālajā formātā?

– Šis laikam jābūt visiem Latgales kultūrā esošajiem. Paši sev ar uzdevam šo jautājumu un redzam, ka gan mūsu rosināti, gan mūsu iedvesmoti ir tik daudz vērtīgi notikumi, kas latgalisko nevis iekonservē šaurā reģionālā ietvarā, bet, tieši otrādi, nes par robežām. Tie ir starpžanrī, mākslinieciski un radoši cilvēku sadarbības. Visu pat neuzskaitīt. Skaidrs, ka Latgaliešu kultūras gada balvas "Boņuks" organizēšana un norise ir centrālais notikums. Un tieši tajā mēs sastopamies ar pašu latgaliešu pretstatītiem viedokļiem. Nereti redzam, cik emocionāli uztver šķietamos "ienācējus" latgaliskajā. Es nedomāju, ka mums jāveido latgaliskais rezervāts. Dažkārt pārsteidzoši redzēt, cik ļoti kāds cenšas šķirot to, kuram ir tiesības un kuram nav tiesību skarties latgaliskajam klāt. Un tad paiet laiks, norimstas emocijas, un mēs lasām, klausāmies un novērtējam tik daudzus brīnišķīgus, paliekošus darbus. Latgaliskais nav ierobežojams ģeogrāfiskajā pieredzē. Un tik daudz Latvijā brīnišķīgu cilvēku ir devuši savu piensūnu, savu skatījumu un interpretāciju latgaliskajam. Esam piedzīvojuši un arī līdzdarbojušies vairākos nozīmīgos pasākumos, kuriem skanējums ir plašs. Jau sākot no mūsu atklāšanas koncerta, skatot latgaliešu valodai, līdz pat pēdējiem notikumiem, piemēram, folk pasijai "Francis Trāsuns", Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra festivālam "Vasarnica". Tam seko citi jaundarbi, izstādes, koncertiestudējumi.

– Kurus "GORA" projektus jūs uzskatāt par nozīmīgākajiem un kāpēc?

– Strādājot 12 gadus, šis nekad nebūs atbildams jautājums.

Mums ir tāda notikumu dažādība tik dažādos žanros, ar tik dažāda mēroga maksas personībām. Un visi ārkārtīgi vērtīgi. Vienkāršāk uzskaitīt būtu tos notikumus, kas tādi nav, ir ikdienišķi un pārejoši. Bet mans uzdevums nav nopelt, bet censties pašai mācīties un celt.

– Ja "GORAM" nebūtu nekādu budžeta ierobežojumu, ko jūs darītu vispirms?

– Netērēju laiku šādiem nereāliem sapņiem. It īpaši tik jutīgos finansālos un politiskos apstākļos. Man patīk sapņot, bet es labāk enerģiju tērēju lietderīgāk. Skaidrs, ka manas prioritātes būtu cilvēki, programma, infrastruktūra un iesaiste.

– Vai jums ir krīzes pārvarēšanas "formula"?

– Man zināmā mērā patīk krīzes, jo, lai izkļūtu no tām, jārod jauni risinājumi. Formulas nav. Protams, tu centies paredzēt krīzes un to, kā rīkosies. Bet tad atnāk tā krīze un tu uzmini reālos apstākļus. Šādos brīžos svarīga gatavība un elastība. Lai gan, ja godīgi, krīzes ne vienmēr tikai stiprina. Tās māk arī izsmelt. Un tad ir jautājums, cik ātri tu atgūsti savu resursu un palidzi atgūties citiem.

CILVĒKI UN IEDVESMA

– Jūs teicāt, ka iedvesmojaties no cilvēkiem. Vai ir kādi konkrēti piemēri, kad tikšanās ar kādu cilvēku mainīja jūsu uzskatus?

– Man tiešām ir veicies ar sastaptajiem cilvēkiem. Kāds ar skaļāku vārdu, kāds ne tik skaļi, bet ir mani mācījuši, iedvesmojuši, stiprinājuši. Gan mani skolotāji un pedagogi, gan darba devēji, gan kolēģi. Un, protams, arī mūsu cilvēki, ar kuriem lepojāmies visā pasaulē. Uzskatu gan neesmu mainījis, drīzāk saskatījis jaunus šķautnes. Protams, ir neaizmirstami mirk-

ļi. Esmu pateicīga par iespēju pārmit dažus vārdus, kas bieži vien ir vairāk nekā garas sarunas, ar maestro Raimondu Paulu, režisori Jāni Streiču. Man atmiņā vienmēr paliks peckoncerta mirklis no Ivetas Apkalnas, Bavārijas radio orķestra koncerta, kad piesēsti blakam joprojām sajūtas klātesošajam diņģentam Marisam Jansonam un saproti – esi vairākus centimetrus virs zemes. Un tu nerunā tikai par pasaules koncertzālēm, tev jautā: "Kā tas nācies, ka jums Rēzeknē ir tik brīnišķīga koncertzāle sanākusi?" Un tadu mirkli ir daudz. Vienkārši tie jāaska-

– Kāda grāmata, filma, koncerts vai uzstāšanās atstāja uz jums spēcīgu iespaidu pēdējā laikā?

– Ļoti grūts jautājums, jo sākumi, notikumi visai ātri nomaina cits citu. No filmām – joprojām mūsu "Straume". No kultūras norisēm – Skolu jaunatnes dziesmu un deju svētki, tieši deju lielkoncerts, jo starp tūkstošiem dejotāju bija arī mana meita. No "GORA" notiekoša – Elnas Garančas solokoncerts un "Nielsens Lielsliens". Diametrāli pretēji, bet katrs istajā laikā piedzīvots. Nu un tad vēl "Prata Vētra", Iveta Apkalna, "Coldplay" un Džastins Timberleiks. Vienīgais, ko neminešu kā pēdējo, ir

grāmata, jo sajūta, ka dzīvojam tik birokrātiskā laikā, kad vairāk sanāk lasīt likumus, noteikumus, nolikumus un līgumus. Tas gan nogurdina.

– Kāds kompliments par "GORA" visvairāk palicis atmiņā?

– Tādu ir daudz. Nevarešu atbildēt. Man patīk tā WOW sajūta, ko joprojām bieži redzam kā no apmeklētājiem, tā arī māksliniekiem.

– Kā jūs atpūšaties no darba, ja dzīvē ir tik daudz notikumu? Kas dod jums spēku?

– Es nevaru sūdzēties, ka mani piedzīvotie notikumi ir smagnēji. Gluži otrādi. Bet mainīt ikdienas rutīnu noteikti vajag. Un to vislabāk ir izdarīt, vismaz uz dažām dienām kaut kur dodoties prom. Vai nu tas būtu vienas

dienas izbrauciens gar robežu uz Viļaku, vai koncerts Tallinā, vai brauciens ar vikenu uz Vāršavu.

– Ja šobrīd te ienāktu skolēni, ko jūs viņiem pastāstītu par to, kāpēc vajadzīga kultūra?

– Es gribētu viņiem palīdzēt novērtēt, ka kultūra viņus dara bagātākus, brīvāk domājošus un radošus. Tiem, kuri piedzīvo un rada kultūras norises, ir labā nozīmē citāda domašana, viņi nebūs pakalpiņi, paveļu pildītāji, bet gan personības. Tas ir lielisks veids, kā pašam veidot savu attieksmi pret dzīvi, cilvēkiem un notikumiem.

– Ko par "GORA" rakstīs mūsu avīze pēc desmit gadiem?

– Tie ātri paskries. Vairbūt par to, ka pērkam jaunu aprikojumu, atklājam arvien vairāk pasaules mēroga zvaigznes, te noteik festivāli un cilvēku straume neizsīkst. Mūsu restorāns iegūvis *Miscelin* zvaigzni. Ir papildus izbūvēta majiģa kinozāle. Nu un daudzi valsts līmeņa pasākumi notiek te, arī ātrvīdēji un ātrgaitas šoseja palīdz cilvēkiem daudz ērtāk nokļūt. Un blakus darbojas neliela lidosta. Un ir jauna viesnīca. Es iepriekš teicu, ka netērēju enerģiju nereāliem sapņiem, bet tas nenozīmē, ka sapņot nevajag. Vajag! Vien šim vajadzīgs, iespējams, vairāk nekā 10 gadi, un ne tikai laiks, bet arī cilvēki, kuri spēj.

– Lai tā būtu!

Diānas Zirniņas stāsts pierāda, ka kultūra nav tikai pasākumi un ēkas – tā ir ticība, darbs un aizrautība, kas spēj mainīt veselu reģionu. "GORS" šodien ir Latgales vizītkarte un vienlaikus apliecinājums tam, ka reģionos dzimst idejas ar pasaules mēroga skanējumu.

Pēc šīs sarunas gribas novēlēt gan Diānai, gan visai "GORA" komandai saglabāt degsmi, drosmi un spēju iedvesmot citus. Lai arī turpmāk koncertzāle būtu vieta, kur Latgales gars satiekas ar pasauli un kur katrs viesis aiziet mājās ar sajūtu, ka kultūra dara mūs bagātākus un stiprākus!

Marina TĒTARENKO

Foto no D. Zirniņas personīgā arhīva

VALSTS ROBEŽSARDZES KOLEDŽA IET LAIKAM LĪDZI

(Turpinājums. Sākums 5. lpp.)

Kinoloģijas centrā

Kinologu sagatavošana

Viens no apmācību virzieniem Valsts robežsardzes koledža ir kinologu sagatavošana. Kinologus gatavo darbam ar tiem suņiem, kurus iegūst tepat koledžā. Šeit ir sava audzētava, kur piedzimst divu šķirņu kucēni – vacu aitu suns un beļģu aitu suns. Ar šiem suņiem strādā visa robežsardze.

Kā kļūt par kinologu

Lai kļūtu par kinologu, ir jābūt vismaz robežsarga izglītībai, pēc tam kinoloģijā ir kā specializācija. Kadetis iepazīstina ar Kinoloģijas centru, ļauj padarboties ar suņiem, ar kucēniem. Darbs ar suņiem nav tik vienkāršs, tam ir jābūt aicinājumam, un no 100 kadetiem tiek atlasīti četri līdz seši. Viņi, uzsākot darbu Valsts robežsardzē, atgriežas koledžā, lai saņemtu ku-

cēnu un sāktu ar to apmācības kursu, kas ar pārtraukumiem ilgst

VRK Kinoloģijas dienesta Kinoloģijas centra vecākais inspektors kapteinis Guntars Apinis ar suni Unda.

apmācām vienu gadu. Šajā laikā kucēns ar savu kinologu apgūst gan paklausības prasmes, gan arī kādu no robežsargu suņa specializācijām – pēdu dzīšana, narkotiku meklēšana, sprāgstvielu meklēšana u. c. Pēc tam ar savu suni kinologs strādā 8–10 gadus, suns tiek uztaurēts par valsts līdzekļiem, bet kinologs par teicami sagatavotu suni var saņemt piemaksas.

Būvē jaunu Kinoloģijas centra kompleksu

Robežsardzes koledža kinoloģijā ir sava infrastruktūra. Vecais Kinoloģijas centrs izbūvēts 1999. gadā. Kinoloģijas dienesta priekšnieks pulkvedis Aleksandrs PETROVSKIS pastāstīja, ka telpu ēkas ir par maz, arī materiāli, no kuriem ēkas tikai būvētas, novecojuši un neatbilst energoefektivitātes nosacījumiem, tāpēc tika nolemts izbūvēt jaunu Kinoloģijas centru.

Radās iespēja piedalīties projektā, kas tika izmantota. Pirms

VRK Kinoloģijas dienesta priekšnieks pulkvedis Aleksandrs Petrovskis.

gada šeit uzsākta jauna Kinoloģijas centra kompleksa būvniecība, kuru plānots pabeigt līdz 2026. gada 31. augustam. Projekta kopējais finansējums – 5 051 367 EUR, no tiem Eiropas Savienības līdzfinansējums – 3 788 525 EUR, valsts budžeta finansējums – 1 262 842 EUR.

Projekta īstenošanas rezultātā tiks izbūvēts jauns, dienesta suņu pamatapmācībai specializēts Kinoloģijas centrs, lai īstenotu tajā centralizētu un uz atbilstību orientētu apmācības sistēmu tiesībsargāšanas iestāžu kinoloģijām un dienesta suņiem.

Būvlaukumā, ko apmeklējām, valdīja rosība, jau uzceltas vairākas ēkas, darbus veic vietēja firma SIA "Latgales būve". Pašlaik tiek realizēta pirmās kar-

tas būvniecība, kas paredz administratīvās ēkas, garāžas piecām automašīnām un bunkura sprāgstvielu glabāšanai būvniecību. Administratīvā ēka izskatās liela un moderna.

– Ēkas pirmajā stāvā bus telpas instruktoriem, atpūtas telpa, otrajā stāvā – dienesta viesnīca (40 vietas), kas paredzēta kinoloģiem, kuri atbrauc no robežas un no citām iestādēm, – stāsta A. Petrovskis.

Koledžā jau plāno Kinoloģijas centra kompleksa 2. un 3. kārtu, kas paredz suņu voljeru un mācību laboratorijas celtniecību. Tas ir nākamais projekts koledžas infrastruktūras uzlabošanai. Valsts Robežsardzes koledža iet laukumā līdz.

Irina ANTONOVA
AUTORES foto

"MES BEJOM PYRMĪ PUMPURI LATVIJĀ"

Kur cylvāks var pasasmeļt spēku? Te kotram byus sova arbiļde. Bet biži vin myusus idvesmoj vys skaistais, mōksla, muzika, dzismes. Skaista dzisme ipricyno dvēseli, un tōs vōrdi biži vin lik ari aizadūmōtis par dzelvi, par tōs vērtelbom un ļāgu.

Tai tys nūteik, klausūris drycānīša Andra ERIŅA dzismes, kas ir bezgola dvēseliskas, jo nōkušas nu sirds. Andra Eriņa talants un jō grupas "Dricānu dominante" izpildētōs dzismes pricej cylvākus vysā Latvijā! Jō dzismes skaņ na rīkal sairūs un gimīņu gūdūs, bet ari koncertzālēs, TV studijēs un pat Dzismu svātkūs.

Bet Andris Eriņš ir pazelstams ari kai zemniks, un par tū mes vairōk stōstelsim.

Kaida situacija šūgod vōlda lauksaimniecība, tū zyna visi. Maija mēness sōcēs ar leitainu un vāsu laiku, un pōreji mēnēši (junijs, julijs, augusts), kai sarunōjuši sova stōpa, turpynoja it tymōs pošos slidēs. An Eriņa giminei nōcēs pīdzeivot šū dobas radeitū katastrofu.

Myusu intervija nūtyka augusta pādeja nedeļā, kod beidzūt jau beja saulainōs dienas.

"Tagad mums ražas nūvokšonas laiks. Vakar tik smogi gōja, jo tehnika gryma teiruma. Pa kartupeļu kombaina transporteri gōja dubļu pologs, bet raža minimala.

Golu golā nu šos dubļu radeitōs slūdzēs vacais kombains nūjuka: pōrtvuka transporters. Labi, ka ir ari jaunais kartupeļu kombains, kuru pagōšgod izmēginōjom. Pāņ beja sauss, beja labi nūvokt kartupeļus, putekli vin ryuga teiruma.

Jau vairōk nakai 40 godus stōdu kartupeļus, bet šūgod ir vineigais gods, kod nivinu reizi teirumus naizvogōju un nanūcēju. Jo kai majā pileja, tai vairs navarēja ibraukt teirumus. Vineigi pakalneni, kur agrī kartupeli beja, ar traktoru atmuguriski brauču metrus symts leidz slappajai vitai. Taidā veidā izvogōju napylnu pushektaru.

Mes isōcem ar agrajim didzejtajim kartupeļim 23. apriļi. Ak, cik cereijs apreļs izskatejōs! Mes pymajā teirumā "Annūšku" stōdejom, ti loba zeme. Nu tik byus! A nikō... Aizpeļdeja visi divi hektari... Bet kartupeļu stōdešonu pabeidžu 30. juniā, pēc Pīterdinas.

Pavysam kūpa istōdejom 11–12 hektarus kartupeļu, bet realitate ir taida, ka teiruma vydūs nav nikō... Ražeiba švaka. Šūgod ari lokstu pyve beja agrī, jo pōrōk lels mytrums.

Jo kaidu godu naizaug vins kulturāugs, tod izaug cys. Pāņ, pīnāram, beja mīļzeigs sustams, graudi seiki – dāls Artūrs ar graudkūpeibu nūsadorboj –, bet beja kolosala kartupeļu raža. Kartupeli izglōbe, bet šūgod – ni vins, ni ūtrs..." stōsta Andris Eriņš.

Myusu sarunai pīsavīnōjōs Andra Eriņa dzīvesbīdre Aina.

"Šūgod pīcojamēs tik par pūčem pūdūs, jo dōrzi tōs izsleika. Mozdōrētēš yudini vysu vosoru nūstōveja. Avenōjs jau kai dīkeiti auga. Volejbola teiklu šūgod nūzlykom, jo puse laukuma yudini. Aina iskīcej leita radeitōs problemas.

Izarōdōs, Aina un Andris Eriņi šūgod jau atzeimeja 45 gadu kōzu jubileju. Pīcojas par trejim mozbārim.

"Šūgod februari dala Artūra giminei pīdzyna meitiņa Alise, bet meitas Agneses giminei aug Ance un Mārcis. Mozbāri šūgod pīsadalejōs skulānu Dzismu svātkūs, tōpēc Ancei un Mārcim beja eisōks vosoras breivlaiks, kū pavadeit pī mums laukūs. Mozdālam vēl beja ari futbola trenini. Agnese dzēivoj jaunolainē, jei strōdoj Oļaine par skulōtōju, ari mozbāri turpat mōcōs," stōsta Aina.

"Jyus asat vīns nu tim sauktajim Breša zemnikim?" vaicoju Andrim.

"Jā! Asu Atmūdās laika aktivists, Tautas frontes naformalais liders, jo vajadzēja kū dareit ari ar smadzinēm, na tikai ar sauklim bjausteitis.

Mes taisejamēs 23. augustā braukt uz Baltijas ceļu, bet maņ nāsanoce, jo 1989. goda 17. augustā apstypynōja mumu zemniku saimniecību. Drycānu pogostā tod mes bejom divi pymī zemniki – es un Aivars Kupris. Un myusu zemniku saimniecības dobojās aizvin, bet daudzi, kuri sōka saimnikōt, dimžāļ laika gaitā naiztūreja.

Kai apstypynōja zemniku saimniecību, tai uzreiz beja jōkōrtōj dokumenti, jōaizpyķda anketas, tūstorp ari bankā, tod tei beja Agroprom banka. Maņ zemniku saimniecības pymais dokuments vēl krīvu volōdā izdūtis. Un tōs papeiru kōrtōšonas dēļ tai ari naaizbrauču uz Baltijas ceļu, bet barikādes beju. Beju I un II Tautas frontes kongresa delegats, pēc tam Rēzeknes rajona padūmes deputats, komitejas vadeju.

Kōpēc zemniku saimniecibai ilyku nūsaukumu "Pumpuri"? Pymkōrt, tod es labi zynōju dzidōtōju Austru Pumpuri, un maņ jei ļūti uznōjōja ar sovu deg-

smi un dzidōšonas maniri. Ūtrkōrt, kod vajadzēja raksteit saimniecības nūsaukumu, maņ pīrška beja kaut kaida bānu grōmota. Atvēru tū un tekstā iraudzeju vōrdu – pumpuri. Eu, foršs nūsaukums! Tod dūmōju: nu sōkuma pumpuri, tod byus lapeņas, zidēni un augli.

Tod mes bejom pymī "Pumpuri" Latvijā! Tagad, kod vadu graudus nūdūt, maņ jau jautoj, kuri "Pumpuri", jo saimniecību ar taidu nūsaukumu ir daudz.

Mes bejom "ūtro isaukuma" zemniki, jo pošas pymōs zemniku saimniecības tyka dybynōtas 1989. goda pavasari.

Tagad gon vysur pasarōdōs napareiza informacija, ka myusu zemniku saimniecība dybynōta 1993. godā. Jo tod reformu uzskaitē vysus salyka, ka ir nu 1993. godā.

Kod nūdybynōju saimniecību, dabōjom 100 kubikmetrus bolku un kreditu 9000 rubļu. Pēc tam komisija atbrauce un pōrbaudeja, kai izmontoti leidzekli. Mums škyuņs un klāvs beja uzcalts voi tyvu pī pabeigšonas. Vēl beja garaža, traktori nūpērkti, matynošonas aparats, urbēs, pikabe, māslu ōrdeitōjs. Skaidrs – vys pa lītai, navajadzēja tū kreditu atdūt.

Tod mes bankā pajēmim kreditu traktora T-40 igōdei, tys vysvairōk mōksōja, un zīnit, kaidis beja goda procentš? Tikai 0,75 %! A pēc tam jau devepdasmytajūs godūs mōksōju 60 % godā. Gryuši gōja. Jezeņ, kai beja devepdasmytajūs godūs... Tys beja ōrprōts," stōsta Andris Eriņš.

"Atsaskotūt uz tim godim. Kai izdzeivōjot, kai pōrvarējot gryuteibas?"

"Tei saimnikōšana beja drusku sazarōta. Mes bejom tykuši leidz II slaucamom gūvem, bet tai kai natōlu ir Drycānu centrs un tur beja pylni kleveni ar lūpim, centra idzeivōtōjim ari vajadzēja kaut pa hektaram zemes. Un tod pa taidu aleju ryndā ar tom gūvem gōja uz gaņeibom, tod ar slauktivem gōja. Tagad – nīvinas gūves picu kilometru apļeicinē. Vīna rynda kleveņu sabrukūši pīļneiba.

su veikli zāni par kapeiceņom pajēme tū ļāgu un te "uzabarōjōs" – aizgryude vysus ļāgas kombinatus. Tys beja taisni zemniku gremdešonas laiks, ka vysas amijas nūlyktovu produkcija igōja ļāgas kombinatus. Nu vītejim zemnikim ipekra lūpus ļāgai, bet cena beja moza.

Tys beja vysstūlbokais mums gōjūšs ar tū teļu fermu. Labi, ka nabankrotejōm," A. Eriņš sōka.

Zemniku saimniecības "Pumpuri" grūži nu 2013. goda ir dala Artūra rūkōs. Andris Eriņš izrōda tehniku, kū isagōdōjōs dāls, pasateicūt projektū leidzeklim.

"Artūrs apsaimnikoj ap divi symti hektaru. Audzej graudus, rapši. Šūgod beja zēmi kaidi 12–13 ha. Myusu zēmi šūgod nūnōce pōrtvukai. Graudi – kvīši un auzas – lūpbareibai, mīžus dāls navarēja isēt, jo pileja un slapnis beja. Rudzus dimžāļ mes vairs naaudzejam jau dizgon daudz godu.

Bet mes audzejam dōrzeņus – kōpustus, burkōmus, seipulus, godla bites," stōsta Andris.

"Kur jyus dōrzeņus realizejat?"

"Agrōk pīgōdōjom skulom un bānudzōrim pīlsātā. Tod tyka izstrōdōts nūlykums, ka tev pīļneigi vys ir jōpīgōdōj – ari Pekinas kōpusti, puravi, jōbyut pylnam komplektam, jo nav tai, tod navari.

Tagad dōrzeņus realizejam kaidom septeņom kafejneicom, ari pōrstrōdes ceham "Lekon", kas ir golvonais jemejs. Tai ka vys nūteik," sōka Eriņš.

"Un kai ir dzeivōt pīrūbežā?"

"Mes tū pīrūbežu najyutom! Nā! Vineigō pīrūbežas epizode beja šūgod. Mes ar svu braucem un redzim – ceļā molā stōv policijas mašina, rubežsorgu mašina un vēl kaut kaida. Nu mes tai lanōk braucam, jo mums vajadzēja nūsagrītis uz sītas ceļā. Un skotamēs – kaidi septēni malnigsneji cīļveceņi sež ceļā molā. Nu ti – nalegali migrantri. Redz, nūkēre jūs, nācik tōlu nu rubežas nabeja tykuši. Bet ka te staigōtu sveši, aizdūmeigi cylvāki, taidu gadejumu mums nav bejis. Tik seņ, seņ te beja kaut kaidi nažu tergoģōji ibraukuši, ari malnigsneji, kuri knapi krivyski prota runōt," stōsta Andris Eriņš.

"Kā jyus nūvālātu cylvākim, lai varātu izturēt smōgūs laikūs?"

"Cerūt, ka cytu godu byus lobok. Bet, ja nav cylvākam dzēives ryudejuma, tod cik grībi jam loba vēlej, jys vinolga nūlais rūkas, meklēs, kur ir viglōk. Tys, kurš pakōpeniski izgōjis vysidus pōrbaudejumu un iztūrejis, tam var ari nūvēlet: palic vēl taidš pats styprs, izturi un byus labi!" sōka Andris Eriņš.

Paļāds Eriņa giminei par sarunu!

Un vēl – 22. novembrī Drycānu kulturas nomā nūtikš grupas "Dricānu dominante" 20 godu jubilejas koncerts! Gaideisim šū pasōkumū!

Aija MIKELE-STRUŠELE
AUTORES foto

MAF

Mediju atbalsta fonds

Projektū lidzfinansē Latvijas Mediju atbalsta fonds no Latvijas valsts budžeta lidzekļim. #SIF MAF2025

Sadarbibas projektā piedalās mediji: "Diena", "Vientjā Latgales Avīze", "Latgales Laiks", "Ezerzeme", "Vaduguns", "Rēzeknes Vēstis", radio "Alise Plus". Par projekta "Robežnieki – Latgales stiprie ļaudis" rakstu saturu atbild to autori.

Aizsardzības ministra vizīte Balvos

“Mēs visi esam vienā frontes līnijā”

Pagājušajā ceturtdienā Balvos viesojās aizsardzības ministrs ANDRIS SPRŪDS, Nacionālo bruņoto spēku (NBS) komandieris ģenerālmajors KASPARS PUDĀNS un citi bruņoto spēku pārstāvji. Augstās aizsardzības nozares amatpersonas tikās ar Balvu novada domes vadību, deputātiem un novada iedzīvotājiem, lai skaidrotu Pretmobilitātes infrastruktūras izveides likumu, tā nosacījumus un sniegtu atbildes uz citiem aktuāliem jautājumiem.

Bruņotie spēki atbalsta slimnīcas saglabāšanu

Pirms tikšanās ar pašvaldības pārstāvjiem un iedzīvotājiem ministrs apmeklēja SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienību”, kuras nākotni var ietekmēt plānotā slimnīcu tīkla reforma, pārveidojot to par dienas stacionāru. Balvu novada domes priekšsēdētāja vietniece tautsaimniecības, uzņēmējdarbības un teritorijas attīstības jautājumos INTA KAĻVA uzsvēra, ka šobrīd ir grūti radīt drošības sajūtu, ja vienlaikus tiek apspriesta slimnīcas reorganizācija: “Mums šeit jādzīvo un mēs gribam te dzīvot, tāpēc iestājamies par slimnīcas saglabāšanu – tā ir vitāli svarīga ne tikai mūsu novadam, bet visai austrumu pierobežai.” Savukārt aizsardzības ministrs pastāstīja, ka šajā situācijā ir dilemma. Proti, no vienas puses valsts nostāja ir, ka jābūvē un jāstiprina, bet vienlaikus zināmi pakalpojumi tiek mazināti. “Neapšaubāmi mēs no savas puses vēlamies, lai valsts sniegtu pēc iespējas lielāku ieguldījumu un signālus, ka Balvu novada reģions ir stratēģiski svarīgs, kur pakalpojumu kopums nevis samazinās, bet palielinās. Tomēr, tiklīdz jautājums nonāk pie konkrētiem plāniem un finansējuma, parādās izaicinājumi. Tādēļ vēlreiz uzsvēru, ka NBS un Aizsardzības ministrija vēlas, lai reģionos būtu pēc iespējas vairāk atbilstošas un modernas infrastruktūras. Konkrēti SIA “Balvu un Gulbenes slimnīcu apvienība” cepuri nost par tās sakārtotību, un tiešām nevēlos, lai medicīnas iestādes pakalpojumi tiktu zaudēti. Mēs varam signalizēt par savu valstisko redzējumu no aizsardzības nozares skatpunkta, bet vispirms tas ir Veselības ministrijas atbildības jautājums, kas pieņem gala lēmumus. Tajā pašā laikā esmu gatavs šo jautājumu turpināt aktualizēt,” darīja zināmu A.Sprūds.

Karstākais jautājums – zemes atsavināšana

Savukārt tikšanās laikā ar iedzīvotājiem Balvu Kultūras un atpūtas centrā aktuālākais jautājums bija par austrumu robežas militāro stiprināšanu, kas paredz arī zemju atsavināšanu. Aizsardzības ministrs un NBS pārstāvji atkārtoti atgādināja, ka atsavināšana notiks tikai ar Ministru kabineta atļauju un saskaņā ar likumu, katru gadījumu izskatot individuāli. Savukārt atlīdzības apmēru noteiks sertificēti nekustamā īpašuma vērtētāji, un īpašniekiem būs iespēja aktīvi iesaistīties procesā. “Šim teritorijām piešķirs nacionālo interešu objekta statusu. Tāpat valdība noteiks tos nekustamos īpašumus, uz kuriem tiks nodibināts servitūts. Lai kļiedētu sabiedrībā izskanējušās bažas, informējam, ka kopējā īpašumu platība nepārsniegs 2000 hektāru. No tiem aptuveni puse ir valsts un pašvaldību īpašumi. Privātpersonu nekustamos īpašumus atsavinās sabiedrības vajadzībām par taisnīgu atlīdzību, kā vidū nav būvju un ēku. Ņemot vērā valsts drošības intereses, nepieciešamo nekustamo īpašumu vai robežas vietu saraksts ir klasificēta informācija, kas publiski nebūs pieejama. Katrs zemes īpašnieks tiks uzrunāts personiski. Jāpiebilst, ka pretmobilitātes pasākumi tiek īstenoti jau pašlaik – prettanku grāvju izbūve, šķēršļu izvietošana, inženiertehnisko materiālu glabātuvju ierīkošana un citi infrastruktūras risinājumi, kas aizkavē un apgrūtināta iespējamā pretinieka pārvietošanos,” informēja aizsardzības nozares pārstāvji.

Jāpiebilst, – Balvu novada domes priekšsēdētājs JĀNIS TRUPOVNIĒKS darīja arī zināmu, ka pašvaldība iesniegusi priekšlikumus Pretmobilitātes infrastruktūras izveides likumam. “Mēs rosinām izstrādāt arī īpašu Austrumpierobežas likumu pierobežas pašvaldībām, jo ir svarīgi, lai cilvēki paliktu dzīvot šajās teritorijās un uzņēmēji nebaidītos attīstīt savu uzņēmējdarbību,” uzsvēra novada vadītājs. Tikmēr aizsardzības ministrs atgādināja, ka mēs visi esam vienā frontes līnijā, bet austrumu robežas stiprināšana, pašsaprotami, raisījusi virkni jautājumu: “Tādēļ mēs esam šeit, lai novērstu bažas un būtu vienoti. Ja būs kādi jautājumi, mēs tos koleģiāli atrisināsim. Un ja pašvaldībām ir kādas neskaidrības, kas ātri jārisina, vienmēr varat pa taisno vērsties pie manis!”

Kādēļ Balvos nav rotas atbalsta punkta? Balvu novada domes priekšsēdētājs Jānis Trupovnieks (attēlā – vidū) tikšanās laikā jautāja, kādēļ Balvu novadā nav neviena rotas atbalsta punkta, jo Balvos Zemessardzes tradīcijas ilgus gadus bija ļoti dziļas: “Vecā zemessargu paaudze būs jau devusies pelnītā atpūtā, bet viņu atvases nemantos savu tēvu arodu būt par savas valsts aizstāvjiem. No pašvaldības puses šis ir ļoti nopietns uzstādījums, jo ikdienā Balvos neredzam bruņoto spēku militāro personālu. Tas ir svarīgi, jo tas sniedz drošību arī no psiholoģiskā stāvokļa. Turklāt pašvaldība jau šobrīd var nodrošināt piemērotu vietu rotas darbībai.” NBS komandieris ģenerālmajors Kaspars Pudāns (attēlā – pa labi) uzsvēra, ka Zemessardzes 31.kājnieku bataljons pārcēlies uz Alūksni. Tomēr drīzumā noteikti tiks atrasta vieta, kur bāzēties rotas atbalsta punktam, lai vietējie zemessargi ne tikai varētu pulcēties Balvu novadā un parādīt šeit savu klātbūtni, bet nepieciešamības gadījumā varētu arī ātrāk reaģēt. Attēlā pa kreisi – aizsardzības ministrs Andis Sprūds.

Pateicas par atbalstu. NBS komandieris ģenerālmajors K.Pudāns pašvaldības pārstāvjiem un visiem Balvu novada iedzīvotājiem pasniedza plāksni, kur redzami Zemessardzes 2.Vidzemes brigādes karavīri, tādējādi pateicoties Balvu novadam par dalību visaptverošas valsts aizsardzības mācībās “Namejs 2025”. “Uz turpmāko sadarbību stipras valsts aizsardzības veidošanā!” uzsvēra ģenerālmajors.

Jautā iedzīvotāji. “Kāpēc Pretmobilitātes infrastruktūras izveides likumā, kas attieksies uz sešām pierobežas pašvaldībām, pazaudēta Daugavpils? Tās tur nav, bet tai blakus atrodas Baltkrievija,” jautāja Balvu novada iedzīvotāja IEVA LEIŠAVNIECE. Aizsardzības ministrs skaidroja, ka Daugavpils nav pazaudēta. Vienlaikus tā ir pilsēta, kurā nav jāveido pretmobilitātes šķēršļi. “Tie jāveido konkrētās teritorijās, lai aiztaisītu ciet koridorus, kurus pretinieki varētu izmantot savai kustībai. Jāatzīst arī, ka Daugavpils mērs Andrejs Elksniņš mēģina kaut kādas lietas stāstīt atbilstoši savam redzējumam, kas ne vienmēr atbilst patiesībai. Dažkārt to var dēvēt par dezinformāciju,” sprieda ministrs. Savukārt NBS komandieris ģenerālmajors Kaspars Pudāns papildināja, ka šķēršļu izvietošana ir aktuāla Augšdaugavas novadā un pārējo likumā iekļauto novadu teritorijās, bet apbūvētās pilsētas teritorijas pašas par sevi kalpo kā šķērslis: “Protams, mēs gatavojamies arī dažādiem potenciāliem scenārijiem pilsētās, bet vispirms plānojam tā, ka pretinieks tiks apturēts pirms biezi apdzīvotām vietām. Pilsētām izstrādāti citi plāni, kurām nav nepieciešami pretmobilitātes infrastruktūras izveides likumprojektā iekļautie uzdevumi.”

Pretmobilitātes infrastruktūras izveides likumprojekts, kuru Saeima galīgajā lasījumā plāno skatīt jau 3.oktobrī, paredz īpašu kārtību austrumu robežas militārajai stiprināšanai, kas ļaus paātrināti izvietot šķēršļus uz robežas un veikt būvniecību. Likums attieksies uz sešām pierobežas pašvaldībām – Balvu, Alūksnes, Ludzas, Smiltenes, Krāslavas un Augšdaugavas novadiem. Ar biežāk uzdotajiem jautājumiem par likumu ikviens var iepazīties Aizsardzības ministrijas interneta mājaslapā www.mod.gov.lv, bet, ja atbilde uz interesējošo jautājumu nav atrasta, iedzīvotāji aicināti rakstīt uz e-pasta adresi: pretmobilitate@mod.gov.lv vai zvanīt uz informatīvo tālruni 28753000! Tālrunis darbojas no pirmdienas līdz ceturtdienai no pulksten 9 līdz 17, bet piektdienās no pulksten 9 līdz 15. Ārpus darba laika iespējams atstāt balss ziņu – operators atzvanīs darba laikā!

Lappusi sagatavoja A.Ločmelis, foto – A.Kirsanovs

Jaunums

Balvos ieradušies Eiropas brīvprātīgie jaunieši

Septembrī Balvos ieradās trīs Eiropas solidaritātes korpusa brīvprātīgie jaunieši no Vācijas, kuri brīvprātīgo darbu mūsu novadā veiks līdz šī gada 30. aprīlim, kā arī viens no Gruzijas. Tas ļaus ārvalstu jauniešiem bagātināt pieredzi, apgūt jaunas prasmes un kļūt par vērtīgu ieguldījumu kopienas attīstībā.

Balvu novadā šobrīd ieradušies trīs brīvprātīgie no Vācijas – Julien-Toma Haltenorth, Miriam Paul un Ece-Naz Incekan. Viņiem pievienojies arī jauniešis Nika Gujabidze no Gruzijas, kurš šeit darbosies līdz šī gada novembra beigām. Visi četri jaunieši dzīvos un strādās mūsu novadā, aktīvi iesaistoties Balvu novada Bērnu un jauniešu centra, kā arī tā struktūrvienību Viļakā un Rugājos darbā.

Brīvprātīgo jauniešu galvenais uzdevums būs atbalstīt jauniešu centru ikdienas dzīvi, turpināt jau iedibinātās pasākumu tradīcijas, vienlaikus piedāvājot arī jaunas, radošas un inovatīvas aktivitātes. Īpaša uzmanība tiks pievērsta multikulturālas vides veidošanai, lai vietējie jaunieši varētu tuvāk iepazīt dažādu valstu kultūras un iegūt plašāku pasaules skatījumu. Brīvprātīgie dalīsies savā pieredzē, rīkos aktivitātes, kas sekmēs starpkultūru dialogu, kā arī piedāvās iespējas apgūt un lietot svešvalodas neformālā, draudzīgā gaisotnē.

Biedrība “Kalmārs” jau vairākus gadus piedāvā jauniešiem iesaistīties starp-

Foto - no personīgā arhīva

Nākamo gadu pavadīs Latvijā. Eiropas brīvprātīgie jaunieši turpmāk būs bieži sastopami ne tikai Balvos, bet arī Viļakā, Rugājos un Tilžā, kur viņu uzdevums būs iesaistīties dažādos jauniešu pasākumos, kā arī piedāvāt savas aktivitāšu idejas.

tautiskās iniciatīvās ar mērķi sniegt iespēju iepazīt Eiropas kultūru daudzveidību, veicināt personīgo kompetenču pilnveidi un jaunu prasmju apguvi, rosināt valodu apguvi un to praktisku pielietojumu, popularizēt brīvprātīgā darba nozīmi un ieguvumus, kā arī dažādot vietējās kopienas aktivitāšu klāstu un stiprināt jauniešu līdzdalību.

Eiropas solidaritātes korpusa brīvprātīgo jauniešu piesaistīšana ir nozīmīgs

solis Balvu novada attīstībā, jo tas ne tikai paplašina jauniešu redzesloku un dod iespēju mācīties no citu valstu pieredzes, bet arī iedzīvina solidaritātes, sadarbības un atvērtības vērtības vietējā sabiedrībā. “Ārvalstu jauniešu klātbūtne bagātinās ikdienu un palīdzēs veidot draudzīgāku, radošāku un iecietīgāku vidi visiem novada iedzīvotājiem,” pārliecināta BNBJC jaunatnes lietu speciāliste Gunita Mincāne.

Jauna pieredze

No Francijas pārved emocijas un zināšanas

Vasaras nogalē un septembra sākumā septiņi Balvu novada pārstāvji devās uz Franciju, lai piedalītos “Erasmus+” jauniešu apmaiņas projektā. Kopā ar sešiem novada jauniešiem uz Franciju devās arī jaunatnes lietu speciāliste Žaklīna Orlovskā.

Šī brauciena galvenais mērķis bija caur mākslu un amatniecību veicināt iekļaušanu, starpkultūru sadarbību un jauniešu personīgo izaugsmi. Tas sniedza iespēju iepazīt dažādu tautu kultūras mantojumu un tradicionālās amata prasmes, vienlaikus attīstot sadarbību, radošumu un kritisko domāšanu. Aktivitātes aizsākumi meklējami jau pagājušajā gadā, kad pēc veiksmīga apmaiņas brauciena Armēnijā radās ideja turpināt sadarbību.

Ciemošanās programma bija papildīta ar radošām darbnīcām – jaunieši apguva dažādas rokdarbu tehnikas, izmēģināja vietējo amatnieku prasmes un radīja paši savus darbus, īpašu uzmanību pievēršot ilgtspējai un tam, kā tradicionālās prasmes iespējams pielāgot mūsdienu vajadzībām. Ikdienu papildināja komandas saliedēšanas aktivitātes, diskusijas par iekļaušanu un līdzdalību, kā arī kultūras vakari, kuros katra valsts prezentēja savas tradīcijas, piedāvājot ēdienus un ierādot tautas dejas.

Dalībnieku atlase notika, publicējot apmaiņas pieteikuma anketu, kuru aizpildot, jaunieši varēja paust savu motivāciju. Atlases procesā tika vērtēta arī līdzšinējā iesaiste Balvu novada Bērnu un jauniešu centra ikdienā gada nogrieznī, tādējādi nodrošinot iespēju doties uz Franciju aktīvākajiem un motivētākajiem jauniešiem.

Brauciena laikā latviešu lielākais pārsteigums bija dzīve kalnos – ainava, kas Latvijā nav ierasta. Īpašu pievienoto vērtību sniedza veģetārā virtuve un vasarīgie laikapstākļi, kas raisīja brīvu un draudzīgu atmosfēru. Projekta laikā jaunieši bija sociāli aktīvi, ar lielu entuziasmu iesaistījās darb-

Foto - no personīgā arhīva

Dzīve kalnos pārsteidz un iedvesmo. Latviešu jauniešu sajūsmu raisīja iespēja laiku pavadīt kalnos, izbaudot to fantastisko skaistumu.

nīcās un diskusijās, kā arī īstenoja savas idejas, prezentēja Latviju un tās kultūru. “Atgriezeniskā saite no projekta organizatoriem un dalībniekiem bija ļoti pozitīva – mūs raksturoja kā atbalstošus un pozitīvus ik mirkli,” atklāj Ž.Orlovskā. Viņa uzsver, ka šī pieredze kļuva par varenu piedzīvojumu, kas dalībniekiem sniedza gan jaunas zināšanas un prasmes, gan jaunas draudzības un sadarbības sajūtu starptautiskā līmenī. “Šīs aktivitātes pierādīja, ka caur mākslu un amatniecību iespējams apvienot dažādas kultūras, radot vidi, kur ikviens jūtas piederīgs un nozīmīgs,” pārliecināta Ž.Orlovskā. Turklāt turpinājums sekos, jo Latvijas komanda jau ir nolēmusi iesniegt jaunu projekta pieteikumu, lai kopā ar ilggadējiem partneriem no Armēnijas, Gruzijas un Francijas turpinātu sadarbību un veidotu jaunus starptautiskus piedzīvojumus.

Īsumā

Mācās dzīvot saskaņā ar dabu

Septembra otro nedēļu – no 8. līdz 12.septembrim – Balvu Valsts ģimnāzijas 12.a klases audzēkņi Ritvars Avotiņš un Edgars Dičevskis, kā arī skolotājas Mudīte Stepanova un Eva Zučika-Kuzņecova pavadīja Helsinkos, piedaloties izglītojošās lekcijās un darbnīcās par Baltijas jūru.

Pirmo dienu dalībnieki veltīja iepazīšanās aktivitātēm un atkalredzēšanās priekam. Neizpalika arī izglītojoša lekcija par zivju sugām, kuras mīt Baltijas jūrā. Pēc lekcijas noklausīšanās skolēni strādāja grupās, analizējot jūras piesārņojuma riskus un to ietekmi ne tikai uz jūras iemītnieku, bet arī cilvēku dzīves kvalitāti un veselību.

Arī nākamā diena bija iespādiem bagāta. Dienas pirmajā pusē skolēni diskutēja par ilgtspējību, savas zināšanas izmantojot arī praktiskā darbībā – plānojot un būvējot ilgtspējīgu pilsētu. Savukārt dienas otrajā pusē dalībnieki baudīja ne tikai Harakka salas skaisto ainavu, bet arī papildināja zināšanas, piedaloties nodarbībās par ūdens piesārņojuma izpēti, īpašu uzmanību pievēršot draudiem, kas rodas, piesārņojot ūdenstilpnes ar plastmasu.

Nākamās aktivitātes tika organizētas gleznainajā Soumenlinna salā. Skolēni, pildot dažādus digitālos uzdevumus, izzināja salas vēsturi un atklāja tās noslēpumus, kā arī darbnīcās mācījās noteikt jūras ūdens temperatūru, fosfora un skābekļa līmeni, analizēja ūdens kvalitātes ietekmi un piedāvāja risinājumus jūras piesārņojuma mazināšanai.

Balvu Valsts ģimnāzijas skolēnu un skolotāju viesošānās Helsinkos ir ne tikai bagātinājusi zināšanas par Baltijas jūras vidi, bet arī stiprinājusi izpratni par ilgtspējīgu rīcību un dabas aizsardzības nozīmi. Šajā pieredzē apvienojās gan zinātniskās atziņas, gan radoša sadarbība, kas atstās paliekošu ietekmi uz visu dalībnieku attieksmi pret dabas resursu saudzēšanu. Šādas aktivitātes ne tikai paplašina redzesloku, bet arī iedvesmo turpmākai rīcībai, dzīvojot saskaņā ar vidi, kas mūs visus vieno.

Veido dialogu starp skolēniem un mācībspēkiem

16.septembrī Viļakas vidusskolas skolēnu pašpārvalde un skolas vadība tikās pirmajā atvērta dialogā “Kontakts 2025”. Tikšanās laikā izskanēja vairākas aktuālas tēmas – sākot ar šī gada aktivitāšu grafiku, beidzot ar pašpārvaldes darba organizāciju. Īpaši nozīmīgs jaunums: pašpārvalde turpmāk darbosies citā telpā, kas būs pielāgota ikdienas darba vajadzībām. Tas ļaus jauniešiem brīvāk strādāt pie savām iniciatīvām un nodrošinās piemērotākus apstākļus regulārajām sanāksmēm.

Dialoga forma ļāva skolēniem ne tikai prezentēt savas idejas, bet arī saņemt skolas vadības atgriezenisko saiti, tādējādi stiprinot sadarbību un pašpārvaldes lomu lēmumu pieņemšanā. Turpmāk šādi atvērte dialogi notiks reizi mēnesī, veidojot jaunu tradīciju – regulāru un pārskatāmu komunikāciju starp skolēniem un skolas vadību.

Informē Labklājības ministrija

1.oktobrī notiks pensiju indeksācija

Pensiju indeksu veido faktiskais patēriņa cenu indekss (jeb inflācija) par 12 mēnešu laika posmu un daļa no apdrošināšanas iemaksu algu summas (kas ir summēta visa nauda, no kuras gada laikā bijis jāveic sociālās apdrošināšanas iemaksas) pozitīva reālā pieauguma procentiem.

2025.gadā tiks pārskatītas pensijas un atlīdzības vai tās daļas apmērs, kas nepārsniedz 1488 eiro, t.i., iepriekšējā kalendārā gada vidējās apdrošināšanas iemaksu algas valstī apmērā.

Tas nozīmē, ka tiks indeksēts viss pensijas un atlīdzības apmērs, ja tas nepārsniedz 1488 eiro. Savukārt tām pensijām un atlīdzībām, kuras ir lielākas par 1488 eiro, indeksēs daļu no piešķirtās summas – jau pieminētos 1488 eiro. Palielinājums būs atkarīgs gan no pensijas un atlīdzības apmēra, gan piemērojama indeksa.

Izņēmums ir politiski represētie, cilvēki ar I grupas invaliditāti, Černobiļas atomelektrostācijas avārijas seku likvidēšanas dalībnieki un personas, kurām vecuma pensija piešķirta pirms likuma "Par valsts pensijām" noteiktā vecuma sasniegšanas sakarā ar tāda bērna aprūpi un audzināšanu, kuram noteikta invaliditāte, vai sakarā ar piecu un vairāk bērnu aprūpi un audzināšanu, kuriem tiks indeksēts viss pensijas apmērs.

Labklājības ministrs Reinis Uzulnieks: "Šī gada pensiju indeksācijā būtiska ir taisnīguma dimensija – cilvēkiem ar lielāku darba mūžu un ilgāku apdrošināšanas stāžu tiek piemērots augstāks indekss. Tas nozīmē, ka tie, kuri ilgāk veikuši sociālās iemaksas, arī saņems lielāku pensijas pieaugumu. Šāda pieeja ļauj sabalansēt gan solidaritātes, gan nopelna principu, un tas ir svarīgs solis, lai nodrošinātu ilgtspējīgu un godīgu pensiju sistēmu."

Šogad vecuma pensiju indeksācijā tiks piemēroti dažādi indeksi, kas atkarīgi no cilvēka uzkrātā apdrošināšanas stāža. Jo lielāks apdrošināšanas stāžs, jo lielāks indekss tiks piemērots un lielāku vecuma pensijas pieaugumu cilvēks var sagaidīt.

Vecuma pensiju indeksācijā bez faktiskā patēriņa cenu indeksa ņems vērā arī daļu no apdrošināšanas iemaksu algu summas reālā pieauguma procentiem. Ja apdrošināšanas stāžs:

- ☐ līdz 29 gadiem, tad 50% no apdrošināšanas iemaksu

algū summas reālā pieauguma procentiem;

- ☐ no 30 līdz 39 gadiem, kā arī, ja pensija piešķirta par darbu kaitīgos un smagos vai sevišķi kaitīgos un sevišķi smagos darba apstākļos – 60%;

- ☐ no 40 līdz 44 gadiem – 70%;

- ☐ 45 gadi un vairāk – 80%.

Tādējādi tiem cilvēkiem, kuru apdrošināšanas stāžs ir:

- ☐ līdz 29 gadiem, vecuma pensijas pārskatīšanā piemēros indeksu **1,0635**;

- ☐ no 30 līdz 39 gadiem – piemēros indeksu **1,0686**;

- ☐ no 40 līdz 44 gadiem – indekss būs **1,0737**;

- ☐ 45 un vairāk gadu – piemēros indeksu **1,0787**.

Piemēram, ja vecuma pensijas piešķirtais apmērs ir 600 eiro, tad senioram ar apdrošināšanas stāžu:

- ☐ līdz 29 gadiem no 1.oktobra pensijas piešķirtais apmērs būs 638,1 eiro (par 38,10 eiro lielāks);

- ☐ no 30 līdz 39 gadiem – pensijas apmērs būs 641,16 eiro (par 41,16 eiro lielāks);

- ☐ no 40 līdz 44 gadiem – pensijas apmērs būs 644,22 eiro (par 44,22 eiro lielāks);

- ☐ 45 gadi un vairāk – pensija palielināsies līdz 647,22 eiro (par 47,22 eiro lielāks).

Savukārt pārējo valsts pensiju un apdrošināšanas atlīdzību indeksācijai un piešķirtās piemaksas pie vecuma un invaliditātes pensijas par vienu apdrošināšanas stāža gadu, kas uzkrāts līdz 1995.gada 31.decembrim, noteikšanai piemēros faktisko patēriņa cenu indeksu un 50% no apdrošināšanas iemaksu algu summas reālā pieauguma procentiem, t.i., piemēros indeksu 1,0635.

Indeksējot piemaksu, attiecīgo indeksu piemēros piemaksas apmēram 1,62 eiro par katru apdrošināšanas stāža gadu līdz 1995.gada 31.decembrim un piemaksas apmēram 2,43 eiro par katru apdrošināšanas stāža gadu līdz 1995.gada 31.decembrim, ja vecuma pensija piešķirta līdz 1996.gada 31.decembrim vai arī invaliditātes pensija piešķirta un vecuma pensijas piešķiršanai nepieciešamais vecums sasniegts līdz 1996. gada 31.decembrim.

Tas nozīmē, ka esošais piemaksas apmērs, kas šobrīd ir 1,62

eiro un 2,43 eiro par vienu apdrošināšanas stāža gadu, tiks pārskatīts, piemērojot indeksu 1,0635. Līdz ar to cilvēki, kas saņēma 1,62 eiro par katru stāža gadu, kas uzkrāts līdz 1995.gada beigām, turpmāk saņems **1,72 eiro**, bet tie, kas saņēma 2,43 eiro – turpmāk saņems **2,58 eiro**.

Piemēram, pensionārs, kuram ir piešķirta vecuma pensija 610 eiro par kopējā apdrošināšanas stāža 45 gadiem un pie tās noteikta piemaksa 40,5 eiro (par 25 darba gadiem līdz 1995.gada beigām), no 1.oktobra saņems vecuma pensiju 658 eiro un piemaksu pie pensijas 43 eiro.

Indeksētas tiks vecuma, izdienas, invaliditātes un apgādnieku zaudējuma pensijas un atlīdzības, kuras piešķirtas vai pārrēķinātas līdz 2025.gada 30.septembrim. Pensiju indeksācijas mērķis ir nodrošināt piešķirto pensiju un atlīdzību aizsardzību pret pirktpējas krišanos un panākt to vērtības nezaudēšanu.

Jāņem vērā, ka no kopējā pensijas un piemaksas apmēra var tikt ieturēts iedzīvotāju ienākuma nodoklis (neapliekamais minimums 2025.gadā – 1000 eiro), kas samazina izmaksājamo summu. Pensionāriem pašiem nekas nav jādara – pensiju indeksāciju nodrošinās Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūra, un tā notiek automātiski.

Zini un izmanto

Svišana ir normāls process. Kā izvēlēties pretsviedru līdzekli

Nepatīkamā mitru padušu sajūta mūs mēdz pārsteigt nepiemērotākajos brīžos: darba sapulcē, svarīgā tikšanās reizē, sabiedriskajā transportā, lekcijā. Svišanas procesu un to, kā izvēlēties pretsviedru līdzekli, palīdzēs saprast dermatoloģe ŽANNA ZAKOVRJAŠINA un sertificētā farmaceite IRINA KORČAGINA.

"Cilvēka organismā ir no diviem līdz pat pieciem miljoniem sviedru dziedzeru, un tie kalpo gluži kā mūsu iekšējais kondicionieris. Svišana ir normāls process – veids, kā organisms izvairās no pārkaršanas. Sviedru sastāvā, bez ūdens un elektrolītiem, ir lipīdi, olbaltumvielas, cukuri un hormoni. Cilvēka sviedri satur arī amonjaku, kāliju, cinku, varu, dzelzi, niķeli, kadmiju, svinu un pat nelielu daudzumu mangānu. Uz ādas esošās nekaitīgās baktērijas absorbē šīs vielas un izdala gaistošus savienojumus, kas dažkārt piešķir sviedriem nepatīkamu aromātu," skaidro ārste Žanna Zakovrjašina.

Ārste norāda, ka mūsu organismam piemīt termoregulācija, un sviedri ir daļa no tās. Turklāt sviedri piedalās arī vielmaiņas produktu izvadišanā no organisma. "Mūsu ķermenī sviedri izdalās caur divu veidu dziedzeriem. Apokrinie dziedzeri atrodas padusēs, cirkšņos, nāsīs, ausīs. Savukārt eksokrinie dziedzeri klāj teju visa ķermeņa ādu. Siltā laikā organisms aizsargājas pret pārkaršanu, ļaujot izdalīt vairāk sviedru, kas pēc iztvaikošanas atdzesē ķermeni," precizē dermatoloģe.

Par ko var liecināt pastiprināta vai samazināta svišana?

Ārste atzīmē, – svīst visi, taču cilvēkiem sviedri atšķiras pēc apjoma un ķīmiskā sastāva. To nosaka dažādi faktori – ģenētika, vielmaiņa, uztura īpatnības, dzīvesveids un pat vecums. Arī asa pārtika (ķiploki, sinepes, pipari u.c.) un atsevišķu medikamentu – pret drudža līdzekļu, antidepresantu, hormonālo preparātu un citu – lietošana arī var pastiprināt svišanu. "Pastiprināta sviedru izdalīšanās mēdz būt saistīta arī ar dažādām slimībām – vairogdziedzera darbības traucējumiem, vīrusa infekcijām, tuberkulozes,

dažādām neiroloģiskām slimībām, arī aptaukošanos. Jāsaprot, ka pārmērīga vai samazināta svišana bez redzama iemesla var liecināt par kādiem traucējumiem. Tāpēc jāvērsas pie ārsta un jāmeklē cēlonis," aicina ārste.

Dezodorants vai antiperspirants?

"Ja sviedru aromāts ir spēcīgs, aptiekā varam piedāvāt dušas želejas ar antibakteriālām vielām, kas kavē baktēriju vairošanos un samazina nepatīkamo aromātu. Ir pieejami arī antibakteriāli dezodoranti. Gan vieni, gan otri jāmaina ik pēc trim mēnešiem, lai netiktu bojāta dabiskā ādas mikroflora," stāsta farmaceite Irina Korčagina. "Dezodoranti novērš nepatīkamo aromātu, bet nesamazina svišanas apjomu, savukārt antiperspiranti daļēji bloķē svišanu. Ir arī jauktas formas dezodoranti-antiperspiranti, kuros antibakteriālie komponenti kavē sviedru aromātu izraisīto baktēriju vairošanos, bet paduses paliek sausas līdz pat 96 stundām un pat ilgāk.

"Ja cilvēks pastiprināti svīst, nekā efektīvāka par alumīnija sāļiem, izņemot botulīna injekciju terapiju, vēl nav izgudrots," papildina dermatoloģe. "Ja nav alerģijas pret alumīnija sāļiem, tos droši var lietot. Bet, ja svišana nomoka nopietni, vērts apdomāt, piemēram, botulīna injekcijas (plaukstām, padusēm u.c. zonām), kas atrisina problēmu gandrīz uz gadu."

Dabiskie dezodoranti – ar maigāku iedarbību

Dermatoloģe Žanna Zakovrjašina atgādina, ka ir arī citi līdzekļi, kas maskē sviedru aromātu, piemēram, ēteriskās eļļas – tās kavē baktēriju augšanu, darbojoties kā viegli antiseptiķi. Tomēr pirms to lietošanas vēlams konsultēties ar farmaceitu, jo cilvēkiem ar jutīgu ādu saskare ar ēteriskajām eļļām un augu ekstraktiem var izraisīt alerģiju un kairinājumu.

Farmaceite Irina Korčagina stāsta, ka populārākās izvēles ir lavandas, tējas koka, piparmētras, eikalipta, egles ēteriskās eļļas. Kāju kopšanai efektīvas var būt ozola mizas vanniņas.

"Ja nav izteikta sviedru aromāta, varu ieteikt dabiskos dezodorantus ar alauna kristāliem (piemēram, alumīnija-kālija alauniem), kas satur minerālus ar antibakteriālām īpašībām. Šādos līdzekļos var būt antibakteriālie komponenti (minerālie alauni, ēteriskās eļļas), silīcija dioksīds, kā arī ādu mikstinošas un nomierinošas vielas (eļļas, ekstrakti)."

Ādas kairinājums: ir risinājums!

Cilvēki nereti sūdzas par noberzumiem, kas rodas pārmērīgas svišanas gadījumā. "Tas novērojams cilvēkiem ar paaugstinātu glikozes līmeni asinīs, tiem, kuri valkā ciešu, reizēm pat sintētisku apģērbu. Vietās, kur āda slikti ventilējas, piemēram, sievietēm zem krūtīm, sānu krokās, vēdera rajonā veidojas vide, kas ideāli piemērota sēnišu un baktēriju attīstībai. Ja pievienojas mikrotraumas (noberzumi, skrāpējumi), streptokoki vai stafilokoki var izraisīt ādas iekaisumu. Slimība sākas ar sāpīgiem sarkaniem plankumiem, kas pārvēršas pūslīšos. Protams, nekavējoties jānodrošina pie ārsta – problēmu nedrīkst atstāt novārtā," uzsver dermatoloģe Žanna Zakovrjašina.

Profilaksei farmaceite Irina Korčagina iesaka lietot speciālus pūderus (der arī bērnu), kā arī modernās cinka ziedes, kas pieejamas aptiekā, un aicina neaizmirst par vienkāršiem ādas kopšanas līdzekļiem – krēmiem ar E vitamīnu vai pantenolu.

Pērk

SIA "Mežusili" pērk meža īpašumus, cirmsas, izcirstus meža īpašumus par 3000 EUR/ha. Tāl. 28282021.

Iepērk ābolus, 100 EUR/tonnā. Tāl. 27004732.

Iepērkam cirmsas, meža īpašumus, veicam izstrādi uz pakalpojuma. Tāl. 29288776.

Meklēju motokrosa vimpelus. Tāl. 20047774.

Z.s "Strautiņi" iepērk mājlopus. Samaksa tūlītēja. Labas cenas. Tāl. 29411033.

IEPĒRK MAJLOPUS
-AUGSTAS CENAS
-SAMAKSA TŪLĪTĒJA
-ELEKTRONISKIE SVARI
tel. 27777733
www.galasparrade.lv

Iepazīšanās

Vīrietis (39 gadi) vēlas iepazīties ar sievieti (35-40 g.). Tāl. 25638397.

Pārdod

Skaldīta malka. Cena 37 EUR/berkubā. Piegādes apjoms līdz 7 berkubiem. Ir sausā. Ir maisos. Tāl. 25543700.

Pārdod Škoda Octavia (2011.g., 1,6 D). Tāl. 29129566.

Pārdod 2-istabu dzīvokli Balvos, 2.stāvs, neremontēts. Tāl. 28372762.

Pārdod skaldītu malku, ir sausa. Tāl. 26550272.

Dažādi

Pieved smilti, granti, šķembas. No akas uz māju rokām un pieslēdzam ūdensvadus, izvadām kanalizāciju. Tāl. 25685918.

Piedāvā pļavu pļaušanai. Tāl. 26469842.

Pieved smilti, granti, šķembas. No akas uz māju rokām un pieslēdzam ūdensvadus, izvadām kanalizāciju. Tāl. 25685918.

Samaiņu 3-istabu dzīvokli pret privātmāju Balvos vai apkārtnē. Dzīvoklis silts, gaišs, izremontēts (1.stāvā). Tāl. 26427930.

Spiež sulu Balvos. Tāl. 27004732.

Piedāvā pļavu pļaušanai. Tāl. 26469842.

Apsveikums

*Cik maz mums pieder mūsu laiks!
Vēl gribas pagulēt, bet pulksten's zvana.
Vēl gribas pasēdēt, bet darbs liek celties,
Vēl gribas ciemoties, bet vilciens aiziet...
Vien šūpulī un agrās bērnu dienās
Mēs varam laiku saukt par savu.*

Miļi sveicam SILVIJU ZELČU skaistajā dzīves jubilejā! Lai veselība, dzīvesprieks un tuvinieku mīlestība ir katrā dienā Tev līdzās!
Janina, Ilona, Genovefa, Veneranda, Lucija, Anastasija

Līdzjūtības

*Pār sirmām kapu priedēm
Pārsalc tavas dzīves stāsts.
Pāri darbam, sāpēm, ilgām
Baltu, vieglu smilšu stāsts.
Izsakām visdziļāko līdzjūtību JĀŅA ZUŠA tuviniekiem, pavadot viņu kapu kalniņā.
Bijušie darba kolēģi NMPP Balvos*

*Dieviņš deva, zeme ņēma,
Zeme visu nepaņēma.
Miļi vārdi, labi darbi
Tik palīka šaisaulē.
Patiesa līdzjūtība Jānim un Silvijai
Bondareviem ar ģimeni, MĀMIŅU,
VĪRAMĀTI, VECMĀMIŅU,
VECVECMĀMIŅU mūžības ceļā
pavadot.
Ādolfa un Jāņa Aleksānu ģimenes*

*Es neaizeju pavisam,
Es tikai paslēpjos –
Tai egles skujiņā,
Kura ziemas saulgriežos
Kopā mūs sauca.
Es palieku akmeņi,
Saulē un vējā,
Savā dzimtajā zemē, pasaulē.
(K.Apškrūma)*

*Es domās, māt, tev stāstišu vēl ilgi,
Kā dārzā ziedi saziēd, kā pilādzis kvēl,
Kā dzērves aizlido ar dziesmu skumju,
Kā dienas aizskrien man bez tevis, māt.*

Izsakām līdzjūtību Andrim Kuduram un tuviniekiem, VECTĒVU mūžībā pavadot.
Draugi: Akmentiņu, Dovbrovojsku, Ozoliņu, Pērkonu ģimenes

Izsakām visdziļāko līdzjūtību Ilzei Kiegelei un pārējiem tuviniekiem, MĀMIŅU mūžības ceļā pavadot.
Ilga, Inese

*Tu, miļā māt, nu projām aizej klusi
Tai ceļā pēdējā, no kura nepārnāk.
(V.Grēviņš)*

*Tas visskumjākais brīdis, kad mātes sirds
Uz mūžu mūžiem pārtrūkst un apstājas...*

Izsakām dziļu līdzjūtību Jānim ar ģimeni, pavadot miļo māmiņu ANTOŅINU BONDAREVU pēdējā gaitā.
Irita, Andris, Igors, Ilmārs

Mūsu visdziļākā līdzjūtība meitai Ilzei, brālīm Jānim un pārējiem tuviniekiem, pavadot VELTU KALNIŅU mūžības ceļā.
Iveta, Ina

Tikšanās ar rakstnieci

Tulkotāja darbs bieži paliek nepamanīts

Irēna Tušinska

Pirmdien Balvu Centrālajā bibliotēkā sākumskolas audzēkņus, kā arī Balvu Valsts ģimnāzijas vidusskolas posma skolēnus uz tikšanos aicināja grāmatu autore un tulkotāja IEVA MELGALVE. Ja sākumskolas audzēkņus vairāk interesēja stāstījums par bērniem un jauniešiem domāto grāmatu tapšanu, vidusskolēniem rakstniece atklāja tulkotāja darba smalkās nianšes.

Tiekoties ar ģimnāzijas audzēkņiem, rakstniece un tulkotāja I.Melgalve pastāstīja, ka sāka rakstīt jau skolas gados un, mācoties vidusskolā, jau bija iemantojusi jaunās autore atpazīstamību. Vēlāk pievērsusies citām lietām un nodibinājusi ģimeni, pēc kāda laika viņa tomēr atgriezās pie grāmatu sacerēšanas. "Paralēli atklāju, ka man patīk un padodas tulkošana. Sāku mācīt arī radošo rakstīšanu. Izstudēju antropoloģiju. Pēc tam nonācu mākslas akadēmijā," isos vilcienos savu līdzšinējo karjeru aprakstīja autore. Absolvējusi maģistrantūru, leva piekrita piedāvājumam mākslas akadēmijas studentiem mācīt radošo rakstīšanu, kā arī turpināja tulkot grāmatas. "Droši vien tieši šo manas nodarbošanās daļu jūs varētu būt pamanījuši. Parasti lielos, ka esmu tulkojusi M.K.Džemisinai vai Martas Velsas darbus. Taču visbiežāk cilvēki lasa manu tulkoto Rebekas Jarosas grāmatu "Ceturtais spārns" un visu pūķu sēriju. Esmu iztulkojusi grāmatas "Dzelzs liesma", "Oniksa vētra". Tagad gaidu, kad autore sarakstīs pārējās divas grāmatas," par saviem populārākajiem tulkojumiem pastāstīja lektore. Tiekoties ar jauniešiem, I.Melgalve meģināja izskaidrot tulkotāja darba specifiku, piebilstot, ka par rakstniekiem varbūt neviens no viņiem nekļūs, bet zināšanas par tulkošanu daudziem varētu noderēt.

Rakstniece pastāstīja, ka, mācoties skolā, bija iecienījusi klasiķu darbus un grāmatas, par kuru lasīšanu nebūtu jākaunas. Taču vēlāk iecienīja kriminālromānus, romantisko literatūru un līdzīgas lubenes, ar kurām cilvēki parasti nelielās: "Lasīju šīs grāmatas drausmīgiem blāķiem. Tās man daudz ko deva. Šī, it kā zemākā slāņa literatūra, ir viegli lasāma un viegli pārdodama, jo tur ir ļoti spēcīgi atstrādāts stāsts – lai viss būtu aizraujoši. Tur visi stāsta principi ievēroti daudz labāk, nekā tā saucamajā

augstajā literatūrā. Tas palīdzēja man saprast, kādā veidā strādā stāsts. Ja grāmatu var izlasīt ātri un viegli, tas nenozīmē, kā tā nav vērtīga."

Savukārt pūķu grāmatas nebija viegli tulkojamas, jo angļu valodā autors izmantojis ļoti sarežģītas teikuma konstrukcijas, ko pārtulkot latviski nebija viegli. Teikuma struktūra bija jāpārveido tā, lai tas būtu viegli uztverams. "Būsīm godīgi – lielai daļai no mums sākumā teikums prātā skan angļiski un tikai pēc tam, galvā pārtulkojot, pasakām to latviski. Tā ir realitāte, jo daudz laika pavadām internetā, un latviešu valoda gandrīz vai kļūst par mūsu otro valodu," secināja rakstniece. Viņa skaidroja, ka angļu valodā teikumi būvējas atšķirīgi no tā, kā tas notiek latviešu valodā. "Tāpēc nevar tulkot vārdu pa vārdam. Tie ir jāmaina savā starpā, neizmantojot konstrukcijas, ko izmanto angļiski. Taču bieži vien latviski varam pateikt isāk un precīzāk. Tieši tas tulkotāja darbu padara aizraujošu," apgalvoja tulkotāja.

Turpinājumā I.Melgalve pastāstīja par darbu pie jaunās grāmatas "And The River Drags Her Down" tulkojuma, kas drīzumā ar nosaukumu "Un dziļi dzelmē upe dzīs" nonāks pie Latvijas lasītājiem. "Tas ir korejiešu izcelsmes amerikāņu autore darbs, kas precīzi piemērots jūsu vecumam. Stāsts ir par divām māsām, kuru dzimtā visi māk atdzīvīnāt mirušos. Kad viena no māsām nomirst, otra viņu atdzīvina. Stāstā ir ļoti daudz korejiskas mitoloģijas un pasaules uztveres. Rezultātā tas kļūst par šausmu stāstu, jo atdzīvīnātā māsa nav gluži tāda, kāda bija agrāk," sīžetu īsumā izklāstīja tulkotāja. I.Melgalve atklāja, ka šo ļoti poētiski uzrakstīto grāmatu bija ļoti grūti iztulkot, nepazaudējot valodas burvīgumu. Izmantojot šīs grāmatas nosaukuma tulkošanas piemēru, viņa izskaidroja skolēniem, kā tieši notiek tulkotāja darbs un cik daudzām ir kā nemanāmām niansēm ir jāpievērš uzmanība. Noklausoties stāstījumu, jaunieši varēja pārliecināties, cik sarežģīts un niansēts ir tulkotāja darbs, ko vairums lasītāju pat nepamana.

Balvu Valsts ģimnāzijas audzēkņi uzdeva vairākus jautājumus. Piemēram, viņi interesējās, vai, tulkojot kādu grāmatu, tostarp "Ceturtais spārns", I.Melgalve to lasīja ar interesi vai vienkārši uztvēra kā darbu? Uz šo lektore atbildēja, ka tulkotāji parasti

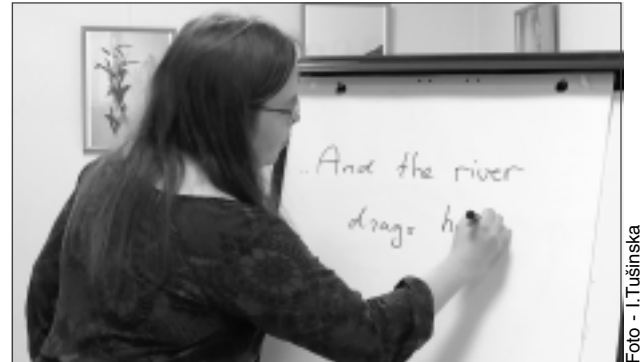

Foto - I.Tušinska

Rāda praktiskus piemērus. Tulkotāja atklāja, cik daudz darba bija jāiegulda, tulkojot grāmatas nosaukumu vien, un pastāstīja, kāpēc to nedrīkstēja tulkot burtiski. "Ļoti bieži tulkotāju ieguldījums paliek nepamanīts, jo lasot nepadomājat, cik sarežģīts darbs viņam bija jāpaveic, lai teksts skanētu labi," apgalvoja I.Melgalve. Viņa skaidroja, ka tas līdzinās, piemēram, krēsla radišanai, jo apsēžoties neviens nedomā, kādu darbu ieguldījis dizaineris, lai krēsls būtu ērts.

orientējās uz tekstiem, kuri pašiem patīk. "Mani interesē fantāzijas žanrs, fantastika. Tie ir žanri, par kuriem saprotu, kā viņi strādā. Tāpēc, tos tulkojot, apmēram saprotu, ko es pati gribētu lasīt, un ceru, ka tulkojumos nepieļauju kaut kādas drausmīgas kļūdas. Tā kā tulkoju no angļu valodas, ir skaidrs, ka liela daļa cilvēku tikpat labi to varētu izlasīt angļiski. Lai cilvēks gribētu to lasīt latviski, tulkojumā jābūt kādam īpašam pienesumam. Ja teksts ir sarežģīts, tas jāpadara maigāk lasāms, bet tam jābūt arī valodas ziņā kvalitatīvam," skaidroja I.Melgalve. Rakstniece pastāstīja, ka piekritot piedāvājumam tulkot pūķu sērijas grāmatas, darbs bija jāveic isā termiņā: "Parasti, lai saprastu, vai piekritīšu tulkot, vispirms izlasu grāmatu. Bet šis bija gadījums, kad termiņi bija šausmīgi strauji. Tādēļ grāmatu reizē gan lasīju, gan tulkoju." I.Melgalve pastāstīja, ka pūķu grāmatas viņai patika, tomēr, tulkojot vienu no sērijas darbiem, pirms tam neizlasot nākamo, gadījās pieļaut kļūdas: "Saputroju pūķu dzimumus. Beigās pamatoju to tā, ka pūķi ir ļoti diskreti un nesaka cilvēkiem, kuram dzimumam pieder."

<p> aduguns INDEKSS 3004 IZNĀK OTRDIENĀS, PIEKTDIENĀS IZDEVĒJS SIA "BALVU VADUGUNS" Nodokļu maksātāju apliecības Nr. LV43203002982</p>	<p>REDAKCIJAS ADRESE TEĀTRA IELĀ 8 BALVOS, LV-4501 NORĒĶINU KONTS A.S. SEB BANKA Nr. LV21UNLA0024000467345, kods UNLALV2X <small>Publicitāte materiāli ne vienmēr atspoguļo redakcijas viedokli. Par faktu, skaitļu pareizību, kā arī par sludinājumu tekstiem atbild to autors.</small></p>	<p>REKLĀMA, SLUDINĀJUMI T. 64507018 26161959</p>	<p>REDAKTORS E.GABRANOVŠ – T. 29360850 ŽURNĀLISTI: S.KARAVOIČIKA – T. 26707934; A.SOCKA – T. 29378903; I.TUŠINSKA – T. 27145837; A.LOČMELIS – T. 26665086. KOREKTORE – S.GUGĀNE GRĀMATVEDE S.BĒRZIŅA – T. 25908200 ŠOFERIS A.KIRSANOVŠ – T. 27870730 Tālrunis-autoatbildētājs – 64520961</p>	<p>e-pasts: vaduguns@apollo.lv mājaslapa: vaduguns.lv Datorsalikums- SIA "Balvu Vaduguns", R.KACĒNS Iespīests SIA "Poligrāfijas grupa Mūkusalā", Rīgā, Mūkusalas 15A Tirāža – 2001</p>
---	--	---	--	---